

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱ
ԱՐՎԵՍՏԻ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ

НАЦИОНАЛЬНАЯ АКАДЕМИЯ НАУК
РЕСПУБЛИКИ АРМЕНИЯ
ИНСТИТУТ ИСКУССТВ

ԳԵՎՈՐԳ
ԳՅՈՂԱԿՅԱՆԻ
ՏՊԱԳԻՐ ԱՇԽԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ՄԱՏԵՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

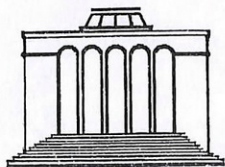
БИБЛИОГРАФИЯ
ПЕЧАТНЫХ РАБОТ
ГЕОРГИЯ
ГЕОДАКЯНА

ԵՐԵՎԱՆ

ЕРЕВАН

2004

НАЦИОНАЛЬНАЯ АКАДЕМИЯ НАУК
РЕСПУБЛИКИ АРМЕНИЯ
ИНСТИТУТ ИСКУССТВ

**БИБЛИОГРАФИЯ
ПЕЧАТНЫХ РАБОТ
ГЕОРГИЯ
ГЕОДАКЯНА**

Вступительная статья М.Р.Навояна
Библиография составлена А.Г.Асатрян

Издательство «Гитутюн» НАН РА
ЕРЕВАН 2004

929: 78 (473,25) Գրողական

ՇՆՔԵՐՏԱՐԱԶ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՎԱԴԵՄԻԱ
ԱՐՎԵՍՏԻ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ

**ԳԵՎՈՐԳ
ԳՅՈՂԱԿՅԱՆԻ
ՏՊԱԳԻՐ ԱՇԽԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ՄԱՏԵՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ**

Ներածականը՝ Մ.Նավոյանի
Մատենագիտությունը կազմել է Ա.Ասատրյանը

11
89647

ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատարակչություն
ԵՐԵՎԱՆ 2004

Տպագրվում է ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի գիտական խորհրդի
որոշմամբ

Печатается по решению Ученого совета Института искусств НАН РА

Պատասխանատու խմբագիր Մ.Նավոյան
Ответственный редактор М.Навоян

Մատենագիտությունը ամփոփում է 1951-2003 թվականների հրատա-
րակությունները: Խորագրերի բովանդակությունը լիարժեք դարձնելու
համար տրվում են [] մեջ առնված բացատրություն-լրացումներ:

Библиография содержит публикации 1951-2003 годов. Для большей
ясности к отдельным названиям работ приложены взятые в квадратные
скобки дополнения

ԳԵՎՈՐԳ ՇՄԱՎՈՆԻ ԳՅՈՂԱԿՅԱՆ

Հայաստանի արվեստի վաստակավոր գործիչ, պրոֆեսոր Գևորգ Շմավոնի Գյողակյանը հայ արդի երաժշտագիտության ամենախոշոր ներկայացուցիչներից է: Նրա գիտական, կրթական, երաժշտական-հասարակական վաստակն արժևորվում է հայ երաժշտագիտական դպրոցի ամբողջ պատմության համատեքստում և օրգանապես ներհյուսվում նրա պատմական զարգացման տրամաբանությանը:

Դեռևս XVIII-XIX դարերի սահմանագծին վերելք ապրող հայ երաժշտատեսական միտքն իր հետագա զարգացումներով մաս կազմեց ընդհանուր հայագիտական դաշտի՝ այնպիսի մեծանուն հեղինակների շնորհիվ, ինչպիսիք էին Ե.Տնտեսյանը, Կոմիտասը և այլոք: Խորհրդային շրջանում, հայ նոր երաժշտագիտական դպրոցի ձևավորման գործում կարևոր դեր խաղացին մի շարք նշանավոր երաժիշտներ, որոնց շարքում առանձնանում են Ա.Շահվերդյանը, Զ.Քուչմարյանն ու Գ.Տիգրանովը: Նրանց թողած գիտական ծանրակշիռ վաստակն արժևորվեց, դարձավ երաժշտական հայագիտության կարևորագույն օղակ, ամուր և փաստարկված հիմք՝ իրենց իսկ կրթած անվանի գիտնականների աշխատությունների համար:

Այդ գիտնականների թվում են Ռ.Աթայանը, Մ.Բրուտյանը, Ն.Թահմիզյանը և անցյալ դարի հիսնականներից գիտական գործունեություն սկսած Գ.Գյողակյանը:

Գ.Գյողակյանը հայ ժամանակակից երաժշտագիտության մեջ բարձր չափանիշներ սահմանած հեղինակություն է, ում մասնագիտական կարողությունները հղկվել են դեռևս Պ.Չայկովսկու անվան միջնակարգ մասնագիտական երաժշտական դպրոցից:

1951-1952 թվականներին ավարտել է Կոմիտասի անվան պետ. կոնսերվատորիան երկու մասնագիտությամբ՝ որպես դաշնակահար և երաժշտագետ, ուսանելով նշանավոր պրոֆեսորներ Գ.Սարաջյանի և Գ.Տիգրանովի դասարաններում: 1953-ից եռամյա ասպիրանտական կրթությունն անցել է Մոսկվայի Պ.Չայկովսկու անվան կոնսերվատորիայում՝ պրոֆ. Բ. Յարուստովսկու ղեկավարությամբ:

Իր գիտական կենսագրության հենց սկզբից՝ 1957-ից, Գ.Գյոդակյանի գործունեությունը կապված է Հայաստանի ԳԱ արվեստի ինստիտուտի հետ, որտեղ ցայսօր շարունակելով գիտական աշխատանքը, վարել է գիտական քարտուղարի, երաժշտության բաժնի վարիչի (1965-ից), ապա գիտական գծով փոխտնօրենի (1979-ից) պաշտոնները:

1960 թվականին լույս տեսավ Գյոդակյանի «Ռոմանոս Մելիքյան: Կյանքը և ստեղծագործությունը» մենագրությունը: «Հենց այդ առաջին խոշոր աշխատության մեջ, - գրում է երաժշտագետ Մ.Տեր-Սիմոնյանը, - ակնհայտորեն դրսևորվեցին Գյոդակյանի գիտնականի ամենաարժեքավոր հատկությունները. նյութի խոր իմացություն, ինքնուրույն դիրքորոշում, հարցի յուրովի լուսաբանում: Երիտասարդ գիտնականը, տուրք չտալով ընդունված տեսակետներին, առաջ քաշեց իր տեսակետները, ըստ որոնց Ռոմանոս Մելիքյանը ներկայացավ որպես հայ երաժշտության 20-րդ դարի մասշտաբային դեմքերից մեկը»:

Բազմաթիվ նյութերի (մամուլներ, ժամանակակիցների հիշողություններ, պարբերական մամուլ և այլն) մանրագնին ուսումնասիրման հիման վրա գրքում ճշտված են Ռոմանոս Մելիքյանի կենսագրության փաստերից շատերը, մանրամասն լուսաբանված են նրա գեղագիտական հայացքները, մշակույթի գործիչների հետ ունեցած ստեղծագործական կապերը: Հետազոտողի ուշադրության կենտրոնում է կոմպոզիտորի ստեղծագործության էվոլյուցիան, «Աշնան տողեր», «Զմրուխտի», «Զառ-վառ» երգաշարերի երաժշտաոճական առանձնահատկությունները

վերլուծությունը: Այդ վերլուծություններում հեղինակը նրբագգաց կերպով և գիտականորեն հիմնավորված բացահայտում է կոմպոզիտորի նորարարական նվաճումները հարմոնիայի, ֆակտուրայի, հնչյունային երանգավորման բնագավառում, որոնք կարևոր նշանակություն ունեցան հայ պրոֆեսիոնալ երաժշտության ազգային ոճի հաստատման գործում:

«Ակնարկ հայ երաժշտության պատմության» ուսումնասիրության մեջ (Ք.Քուշնարյան, Մ.Մուրադյան, Գ.Գյոդակյան, Երևան, 1963) Գյոդակյանը սովետահայ երաժշտությանը նվիրված բաժնի հեղինակն է:

Դա մեր երաժշտագիտության մեջ տվյալ թեմատիկայով ստեղծված առաջին ընդհանրացնող աշխատություններից է: Լուսաբանելով ձևերի, ժանրերի, ստեղծագործական գրեթեամեն բազմազանությունը՝ Գյոդակյանը ստեղծում է սովետական այդ շրջանի (1920-1950-ական թվականներ) ազգային երաժշտության զարգացման բարդ ուղու ամբողջական պատկերը:

Հետագայում էլ սովետահայ երաժշտության թեման շարունակեց մնալ առանցքային Գյոդակյանի աշխատությունների մեջ: Նա ղեկավարում է «ԽՍՀՄ ժողովուրդների երաժշտության պատմություն» բազմահատորյակում հայ երաժշտությանը նվիրված բաժինների ստեղծման աշխատանքը, 2-րդ, 4-րդ և մասամբ 5-րդ հատորներում հանդիսանում է այդ բաժինների հեղինակը: Նրա գրչին է պատկանում նաև սովետահայ երաժշտական մշակույթի պատմության ակնարկը «Սովետական Հայաստանի արվեստը 60 տարում» ժողովածուում: Նյութի քննական վերլուծությունը և ընդհանրացումը օգնում են գիտնականին ցույց տալ սովետական շրջանի հայ երաժշտության զարգացման հիմնական միտումները: Սեղմ, խտացված շարադրանք, մտածողության պատմականություն, ստույգ և ճշգրիտ գնահատականներ՝ ահա Գյոդակյանի այս աշխատությունների հիմնական արժանիքները:

Գ.Գյոդակյանի գիտական կարևորագույն սկզբունքներից մեկը դրսևորվում է երևույթներն ու անհատականությունները համաձայն-կութային ենթատեքստում, համաշխարհային երաժշտական արվեստի ետնախորքի վրա, դրանց օրինաչափությունների զուգահեռականությամբ, պատմական ընթացքի տրամաբանությամբ քննելով: Այդպիսի բնույթ ունեն Ալ.Սպենդիարյանին, Ա.Խաչատրյանին և, հատկապես, Կոմիտասին նվիրված ուսումնասիրությունները:

«Ալմաստ» օպերան» պատմական-քննադատական ակնարկը «Ալեքսանդր Սպենդիարյան» ժողովածուում (1973), ինչպես գրել է երաժշտագետ Մ.Բերկոն, - «իրենից ներկայացնում է սուր, խորաթափանց, սկզբունքային հայացք դեպի սպենդիարյանական ստեղծագործության գլխավոր գիծը: Ակնարկում հատաքրքիր և համոզիչ կերպով քննվում է կոմպոզիտորի ստեղծագործական անհատականության ձևավորման ընթացքը: Ճիշտ են թվում նրա կենսագրության՝ նորովի լուսաբանված փաստերի գնահատականները, իրեն ժամանակակից արվեստի ոլորտում իշխող փոխհարաբերությունները... Չափազանց կարևոր է, որ հոդվածում վերլուծված է Սպենդիարյանի տեղը՝ իբրև 20-րդ դարի արվեստագետ, մատնանշված են դարասկզբի փոթորիկների և որոնումների մեջ կոմպոզիտորին հետամտող վտանգները: Դրանով ավելի նշանակալի է ընդգծվում Սպենդիարյանի ստեղծագործության ամենակարևոր շրջանը՝ ներառումը հարազատ ժողովրդի մշակույթի մեջ:

Ակնարկի մեծ բաժինը նվիրված է «Ալմաստ» օպերայի ճակատագրին: Հեղինակը հետևողականորեն և փաստարկված շարադրում է իր տեսակետը օպերայի հայեցակարգի, նրա կերպարների դրամատուրգիայի առանձնահատկությունների վերաբերյալ, պաշտպանելով սպենդիարյանական մտահղացումը «ուղղումներից» և չափից ավելի ուղղագիծ մեկնաբանություններից: Գ.Գյոդակյանը բացահայտում է «Ալմաստի» հոգեբանական, պատմական

առանձնահատկությունների բարդությունը, և նրա ապացույցների հետ դժվար է չհամաձայնել»:

Ա.Խաչատրյանի մասին աշխատություններում Գյոդակյանը ընդգծում է կոմպոզիտորի ստեղծագործության վառ ազգային և նորարարական բնույթը:

Վերլուծելով Խաչատրյանի երաժշտության լադա-հարմոնիկ համակարգը, Գյոդակյանը կարևոր տեսական ընդհանրացումներ է անում, հիմնավորելով այդ համակարգի նորարարական էությունը: Խաչատրյանի երաժշտական ոճի հիմքը նա տեսնում է հայ (և ավելի լայն առումով՝ արևելյան) երաժշտության լադային համակարգի և ժամանակակից քրոմատիկ (պանդիատոնիկ) տոնայնության զուգակցման մեջ: «Եվ միշտ այն (զուգակցումը) հանդես է գալիս, - եզրակացնում է նա, - որպես օրգանական սինթեզ, անբակտելի ամբողջություն, ուր մեղեդու արևելյան կերտվածքը երևան է հանում քրոմատիկ տոնայնությունը, իսկ մյուս կողմից ինքն է բացահայտվում նրա միջոցով: Այդ սինթեզի գյուտը դարձավ դարի ամենատեսիլի արվեստագիտական կոառնմներից մեկը» (Традиционное и новаторское в музыке А.Хачатуряна, Музыкальный современник, Выпуск 3, Москва, 1979):

Երևույթները, նույնիսկ արդեն դիտարկված, առնվազն մոր գիտական հատույթով քննելու խնդիր է լուծել Գ.Գյոդակյանն իր գիտական գործունեությամբ, իսկ առավելագույնս՝ սեփական տեսությունն է հիմնավորել հայ երաժշտա - տեսական մտքի պատմության մեջ:

Արդեն շուրջ երկու հարյուր տարի է, ինչ հայ երաժշտական միջնադարագիտության առջև ծառացած մեծ հիմնահարցը մնում է խազերի վերծանման խնդիրը: Հայ և օտար անվանի գիտնականների ջանքերը ցայսօր վերջնական նպատակակետին չեն հասել այս բնագավառում: Գ.Գյոդակյանն այն քիչ գիտնականներից է, ում ուսումնասիրությունները զգալիորեն առաջ մղեցին արդի

մերոդարանական նոր մոտեցումների շնորհիվ (“Возможные пути расшифровки армянской хазовой нотописи”, “Традиции и современность, вопросы армянской музыки” ժողովածու, գիրք 2, Երևան, 1996, կազմող՝ Գ.Գյոդակյան):

Գ.Գյոդակյանի գիտական վաստակի, ըստ իս, առավելագույն նվաճումներից է «մետալադի տեսությունը»:

Եթե ապագայում հնարավոր դառնա շարադրելու հայ երաժշտական մտքի զարգացման ամբողջ ընթացքը, ապա այն, ընդհանուր առմամբ, մեզ կներկայանա Դավիթ Անհաղթի երաժշտա - տեսական դատողություններով, հայ միջնադարյան մյուս երաժիշտ - փիլիսոփաների հարուստ ժառանգությամբ, ապա նոր ժամանակներում Հ.Լիմոնջյանի ստեղծած նոտագրությամբ, հայ երաժշտության ինքնությունը հաստատող Կոմիտասի տեսական հայտնագործումներով և XX դարի հայ գիտնականների մշակած տեսական համակարգերով, որոնց շարքը եզրափակում է Գ.Գյոդակյանի հիշյալ տեսությունը:

Հայ ժողովրդական երաժշտական արվեստի մի քանի հազար մուշների հետազոտությամբ հիմնավորված տեսական ուսմունքը հարաբերելի է XX դարի երաժշտա - տեսական մտքի ամենաբարձր մակարդակին: Վերջապես, այսչափ ընդհանրացված տեսությունը վերահաստատում է երաժշտության փիլիսոփայական բնույթը և այն կարող է առնչակցել իմացաբանության բարդ ոլորտներին, ինչպես նաև՝ մի շարք այլ հիմնարար գիտությունների (“Черты ладовой системы армянской народной музыки”, “Традиции и современность, вопросы армянской музыки”, ժողովածու, Երևան, գիրք 1, 1986, կազմող՝ Գ.Գյոդակյան, “Функциональные связи тонов в звуко – высотной системе армянской народной музыки”, նույն ժողովածու, գիրք 2, Երևան, 1996, կազմող՝ Գ.Գյոդակյան):

Այսօր կարող է թվալ, թե Կոմիտասը, որպես հայ դասական երաժշտության և հայ ազգային - դասական կոմպոզիտորական դպրոցի հիմնադիր, սկզբից ևեթ ընկալվել է իր պատմական նշանակությամբ, ժառանգության գեղարվեստական լրիվ արժեքով: Սակայն, կոմիտասագիտությունն էլ իր զարգացման ընթացքն է ունեցել: Այդ ընթացքը սկզբունքորեն ուղղորդած և կազմակերպած խոշոր հայագետներից մեկը Գ.Գյոդակյանն է:

Գիտնականի վաստակը կոմիտասագիտության բնագավառում կարելի է բաժանել երկու ոլորտի: Առաջինը՝ ուսումնասիրությունն է նվիրված ազգային երաժշտական համնարի կյանքին ու ստեղծագործությանը, երկրորդը՝ Կոմիտասի ժառանգության ակադեմիական հրատարակությունը:

Իր ուսումնասիրություններով Գ.Գյոդակյանն, ըստ էության առաջինը, «Կոմիտաս» երկույթը դուրս բերեց զուտ ազգային երաժշտական արվեստի ուղեծրից և քննարկեց XX դարի համաշխարհային մշակույթի համատեքստում («Կոմիտաս» մեմագրությունը, Երևան, 1969, 2000, «Կոմիտասի ոճը և XX դարի երաժշտությունը» «Կոմիտասական» ժողովածուում, Երևան, 1969): Խնդիրն այն չէր, թե Կոմիտասն իր կենսագրությամբ եվրոպական մշակույթի հետ ինչ շփումներ է ունեցել. այս մասին շատ էր գրվել: Ժամանակի համաշխարհային երաժշտական մշակույթի զարգացման ընթացքի և Կոմիտասի աշխարհայեցողական, գեղագիտական, ստեղծագործական սկզբունքների համադրմամբ, Գ.Գյոդակյանը մատնանշեց, որ կոմպոզիտորի ստեղծագործությունը անբակտեւիորեն կապված է համաշխարհային երաժշտության զարգացման նոր դարաշրջանի հետ, Կոմիտասը նրանց շարքում է, ովքեր կանգնած էին այն հզոր նորոգող շարժման ակունքներին, որը կյանքի կոչեց մի ամբողջ ուղղություն XX դարի երաժշտության մեջ (Դեբյուսի, Բարտոկ, Կոդալ, Ստրավինսկի):

Կոմիտասյան ժառանգության վեր հանումը, որքան էլ զարմանալի թվա, մեր երաժշտության հարյուրամյա չմարված պարտքն է: Ջարմանալի կարող է թվալ, որովհետև ազգային առաջին դասական ենք համարել նրան՝ ճանաչելով իր ժառանգության հազիվ փոքրիկ մասը:

Կոմիտասի աշխատությունների հրատարակումը դարձավ XX դարի երկու խոշոր հայ երաժշտի բոլորանվեր ծառայությունը հարազատ ժողովրդին և հայրենի գիտությանը: Կոմիտասի ժառանգության հրատարակման համար հսկայածավալ աշխատանք կատարեց պրոֆեսոր Ռ.Աթայանը. նրա կյանքի օրոք լույս տեսան Կոմիտասի Երկերի ժողովածուի առաջին 6 հատորները, ինչպես նաև պատրաստվեցին հրատարակության հաջորդ մի շարք հատորներ: Իննսնականների սկզբի դժվար տարիներին Ռ.Աթայանն այդպես էլ չկարողացավ հայրենիքում միջոցներ գտնել և՛ ապավինելով սփյուռքի հայության աջակցությանը, Կոմիտասի ժառանգությունը տեղափոխեց ԱՄՆ: Սակայն նա չհասցրեց ավարտել սկսած գործը: Նրա մահից հետո Կոմիտասը, կարծեք ճակատագրով, մեկ անգամ ևս տարագրվեց, այս անգամ՝ ԱՄՆ, այս անգամ՝ իր ժառանգությամբ: Վերադարձրեցին Գ.Ա Արվեստի ինստիտուտի ղեկավարները և Գ.Գյոդակյանը հանձն առավ, երբեմն թերավարտ, երբեմն էլ ուղղակի անպատրաստ հատորների ակադեմիական հրատարակությունը: Կարճ ժամանակահատվածում՝ 1997-ից մինչև 2003 թվականը լույս տեսան Կոմիտասի Երկերի ժողովածուի 6 նոր հատորները: Եվ կարելի է հավաստել, որ դրանց հրատարակությունն իրագործված է Կոմիտասին վայել մակարդակով:

Գյոդակյանի գործունեությունը իբրև երաժշտական քննադատ ծավալվել է հիմնականում 1950-1970-ական թվականներին: Նա ակտիվ կերպով աշխատակցում էր «Մովետական արվեստ»,

«Մովետական մուզիկա», «Մուզիկալնայա ժիզն» ամսագրերին, «Կոմունիստ». «Կոմսոմոլեց», «Մովետական Հայաստան» և այլ թերթերի: Նրա դաստիարակությունները օպերային թատրոնի երկացանկային քաղաքականության, ազգային երաժշտական արվեստի զարգացման ուղիների, օպերային և բալետային պրեմյերաների, սիմֆոնիկ և կամերային նոր ստեղծագործությունների մասին աչքի էին ընկնում խորաթափանցությամբ, տեսակետների լայնությամբ, գրական վառ շարադրանքով: Նա միշտ գտնվել է մեր երաժշտական կյանքի իրադարձությունների կենտրոնում, պաշտպանելով նորը, հետաքրքրականը, տաղանդավորը:

1973 թվականին նրան շնորհվեց «1972 թվականի թերթերում և ամսագրերում երաժշտաքննադատական լավագույն հոդվածի համար» ԽՍՀՄ կոմպոզիտորների միության մրցանակը:

Գ.Գյոդակյանի կյանքում մեծ տեղ է գրավել երաժշտական-հասարակական և կազմակերպչական գործունեությունը: Լինելով Հայաստանի կոմպոզիտորների միության երաժշտագիտության գծով քարտուղար, Հայաստանի ԳԱ արվեստի ինստիտուտի երաժշտական բաժնի վարիչ, այնուհետև նաև փոխտնօրեն, նա ամմիջականորեն մասնակցել է միջազգային, համամիութենական, հանրապետական գիտաժողովներից շատերի կազմակերպմանը: Այդ թվում հարկ է նշել Կոմիտասին (1969), Ալ. Մայեդիարյանին (1972), Ա.Խաչատրյանին (1973, 1993), Արմեն Տիգրանյանին (1981), Դոմանոս Մալքյանին (1985), Տ. Չուխաջյանին (1987) նվիրված գիտաժողովները, «Հայ արվեստին նվիրված միջազգային չորրորդ սիմպոզիումը» (1985), «Քրիստոնեական Հայաստանի արվեստը» (2001) միջազգային գիտաժողովը և այլն: Նա դարձավ մի շարք գիտական ժողովածուների նախաձեռնողը և կազմող-խմբագիրը:

«Արամ Խաչատրյան», «Ալեքսանդր Սպենդիարյան», «Սովետական Հայաստանի արվեստը 60 տարում», «Ավանդույթներ և արդիականություն: Հայ երաժշտության հարցեր» շարքը և այլն, որոնք լայն արձագանք գտան մեզանում և արտասահմանում: Գյոդակյանի գործունեությունն այդ բնագավառում զգալի չափով նպաստեց հայրենի երաժշտագիտության հեղինակության բարձրացմանը մեր հանրապետությունում և նրա սահմաններից դուրս:

Մեծ է գիտնականի վաստակը երիտասարդ մասնագետների պատրաստման գործում: Նրա գիտական ղեկավարությամբ պաշտպանվել են 8 թեկնածուական ատենախոսություններ: Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայում երկար տարիներ վարում է երաժշտագիտական մասնագիտական դասարան: Նրա սաների թվում կան հայտնի երաժիշտներ՝ արվեստագիտության դոկտոր, թեկնածուներ, պրոֆեսորներ, դոցենտներ:

Արվեստագիտության թեկնածու

Սիեր Նավոյան

ГЕОРГИЙ ШМАВОНОВИЧ ГЕОДАКЯН

Заслуженный деятель искусств Армении, профессор Георгий Шмавонович Геодакян принадлежит к числу виднейших представителей современного армянского музыкознания. Его научная, педагогическая, музыкально-общественная деятельность оценивается в контексте всей истории национальной музыковедческой школы, органически вписываясь в логику ее исторического развития.

Еще на рубеже XVIII-XIX-го веков переживавшая подъем армянская музыкально-теоретическая мысль в своем последующем развитии, благодаря деятельности крупнейших музыкантов и ученых Е.Тнтесяна, Комитаса и др., стала важной областью общего арменоведения. В советские годы в формировании новой отечественной музыковедческой школы основополагающую роль сыграли А.Шавердян, Х.Кушнарев, Г.Тигранов. Их капитальные труды получили высокую оценку, стали важнейшим звеном музыкального арменоведения, крепкой фактологической и научной основой для исследований ими же воспитанных известных ученых. В числе этих ученых – Р.Атаян, М.Брутян, Н.Тагмизян и начавший научную деятельность в 1950-е годы Г.Геодакян.

Г.Геодакян – авторитетный ученый, поддерживающий высокие критерии профессионализма в современном армянском музыкознании. Его профессиональные навыки стали шлифоваться еще в средней специальной музыкальной школе имени П.Чайковского. В 1951-1952 гг. он окончил Ереванскую государственную консерваторию по двум специальностям – как пианист и музыковед, занимаясь в классах известных профессоров Г.Сараджева и Г.Тигранова. С 1953 по 1956 гг. прошел курс аспирантуры при кафедре теории музыки Московской консерватории имени П.Чайковского под руководством профессора Б.Ярустовского.

С самого начала его научной биографии, с 1957 года, деятельность Г.Геодакяна была связана с Институтом искусств АН Армении, где параллельно с научной работой, он занимал должности ученого секретаря, заведующего отделом музыки (с 1965 г.), а с 1979 года по сей день – заместителя директора по науке.

В 1960 году вышла в свет монография Геодакяна «Романос Меликян. Жизнь и творчество». «Уже в этой первой большой работе, - пишет музыковед М.Тер-Симонян, - с очевидностью проявились наиболее ценные качества Геодакяна-ученого: глубокое знание материала, самостоятельность подхода, неординарное освещение поставленных вопросов. Не следуя принятым оценкам, молодой ученый выдвигает свою точку зрения, показывая Романоса Меликяна как одну из самых масштабных фигур армянской музыки XX-го века... как выдающегося композитора, оказавшего глубокое влияние на дальнейшее развитие нашей музыки».

На основе тщательного изучения многочисленных материалов (письма, воспоминания современников, периодическая печать и т.д.) в книге уточнены многие факты биографии Романоса Меликяна, подробно освещены его эстетические взгляды, творческие связи с деятелями культуры. В центре внимания исследователя - эволюция творчества композитора, анализ музыкально-стилистических особенностей циклов «Осенние строки», «Змрухти», «Зар-вар». В этих анализах автор чутко и научно обоснованно выделяет новаторские завоевания композитора в области гармонии, фактуры, звукового колорита, имевшие важное значение в утверждении национального стиля армянской профессиональной музыки.

В исследовании «Очерк истории армянской музыки» (Х.Кушнарев, М. Мурадян, Г.Геодакян, 1963) Геодакян - автор раздела, посвященного армянской советской музыке. Это в нашем музыкознании один из первых обобщающих трудов по данной тематике. Освещая многообразие форм, жанров, творческих манер,

Геодакян создает целостную картину сложного пути развития национальной музыки в советский период (1920-1950-е годы).

И в дальнейшем тема армянской советской музыки – одна из основных в научных работах Геодакяна. Он курирует создание разделов по армянской музыке в многотомной «Истории музыки народов СССР», является автором этих разделов во 2-м, 4-м и частично 5-м томах, а также развернутого очерка истории армянской советской музыкальной культуры в сборнике «Армянское советское искусство за 60 лет». Критический анализ и обобщение материала помогают ученому показать основные тенденции развития армянской музыки советского периода. Сжатость, концентрированность изложения, историзм мышления, точность и выверенность оценок – основные достоинства этих работ Геодакяна.

Исследование творческих явлений в общекультурном контексте, на фоне мирового музыкального искусства, с учетом конкретной логики исторического развития является одним из важнейших научных принципов Геодакяна. Такой характер имеют исследования, посвященные Александру Спендиарову, Араму Хачатуряну и, особенно, Комитасу.

Историко-критический этюд «Опера «Алмаст» в сборнике «А.Спендиаров» (1973 г.), как писала музыковед М.Берко, - «это острый, пронизательный, принципиальный взгляд на главную линию спендиаровского творчества».

Интересно и доказательно прослежено в очерке формирование творческой личности композитора. Правильными представляются оценки по-новому освещенных фактов его биографии, взаимоотношения в сфере современного ему искусства... Очень важно, что в статье проанализировано место Спендиарова как художника начала XX века, указаны опасности,

подстерегавшие композитора среди бурь и исканий начала столетия. Этим еще более значительно подчеркивается самый важный период спендиаровского творчества - вращение в культуру родного народа.

Большой раздел статьи посвящен судьбе оперы «Алмаст». Автор последовательно и аргументированно излагает свою точку зрения на концепцию оперы, особенности драматургии ее образов, защищая спендиаровский замысел от «поправок» и излишне прямолинейных трактовок. Г.Геодакян раскрывает сложность психологических, исторических особенностей «Алмаст», и с его доказательствами трудно не согласиться».

В работах об А.Хачатуряне Геодакян подчеркивает ярко национальный и новаторский характер творчества композитора. Анализируя ладо-гармоническую систему музыки Хачатуряна, Геодакян делает важные теоретические обобщения, обосновывая новаторский характер этой системы. Основу музыкального стиля Хачатуряна он видит в сопряжении ладовых систем армянской (и шире - восточной) музыки с современной хроматической (пандиатонической) тональностью. «И всегда это сопряжение выступает, - заключает он, - как органический синтез, нерасторжимое целое, где восточный склад мелоса раскрывает хроматическую тональность, с другой же стороны - сам раскрывается через нее. Открытие этого синтеза было одним из замечательнейших художественных прозрений века» («Традиционное и новаторское в музыке А.Хачатуряна», Сборник «Музыкальный современник», Выпуск 3, Москва, 1979).

В своей исследовательской работе Геодакян стремится к рассмотрению явлений, даже уже изученных, как минимум, с новых позиций, под новым углом зрения, в максимуме же - выдвигает и обосновывает свою собственную теорию, собственную концепцию.

Вот уже около двухсот лет основной проблемой, стоящей перед армянской музыкальной медиевистикой, остается вопрос

расшифровки хазов. В этой области усилия армянских и зарубежных именитых ученых и по сей день не достигли желаемой цели. Геодакян – один из немногих, чьи исследования значительно продвинули вперед современное хазоведение, что стало возможным благодаря новому ракурсу исследования, новым методологическим подходам («Возможные пути расшифровки армянской хазовой нотописы». В сборнике «Традиции и современность. Вопросы армянской музыки», книга 2, Ереван, 1996).

К самым большим завоеваниям научной мысли Геодакяна относится, на наш взгляд, «теория металада». Если в будущем станет возможным изложить весь ход развития армянской музыкальной мысли, то, в главном, он предстанет музыкально-теоретическими положениями Давида Анахта, богатым наследием армянских средневековых музыкантов-философов, затем в новом времени – созданной А.Лимонджяном армянской нотописью, теоретическими открытиями Комитаса, подтверждающими самобытность армянской музыки, а также разработанными армянскими учеными XX века теоретическими системами, ряд которых завершает вышеупомянутая теория Г.Геодакяна.

Эта теоретическая концепция, обоснованная изучением нескольких тысяч образцов армянского народного музыкального искусства, соотносима с самым высоким уровнем музыкально-теоретической мысли XX века. Наконец, столь обобщенная теория может соприкасаться со сложными сферами гносеологии, а также с целым рядом других фундаментальных наук («Черты ладовой системы армянской народной музыки». В сборнике «Традиции и современность. Вопросы армянской музыки», книга 1, Ереван, 1986; «Функциональные связи тонов в звуко-высотной системе армянской народной музыки». В сборнике «Традиции и современность. Вопросы армянской музыки», книга 2, Ереван, 1996).

Сегодня может показаться, что Комитас, как основоположник армянской классической музыки и армянской национальной композиторской школы, с самого начала воспринимался в истинном своем историческом значении, с установившейся оценкой художественного наследия. Однако это не так: эволюция комитасоведения очевидна. И одним из крупных арменоведов, способствовавших этой эволюции, направивших ее в принципиально новое русло, стал Г.Геодакян.

Заслуги ученого в области комитасоведения можно разделить на две сферы. Первая – это исследования, посвященные жизни и творчеству национального музыкального гения, вторая – академическое издание наследия Комитаса.

Своими исследованиями Геодакян по существу первым вывел «феномен Комитаса» за рамки чисто национального искусства и рассмотрел его в контексте мировой музыкальной культуры XX века (монография «Комитас», Ереван, 1969, 2000, «Стиль Комитаса и музыка XX века» в сборнике «Комитасакан», Ереван, 1969). Задача заключалась не в том, чтобы показать имевшиеся в биографии композитора связи с европейским искусством.. Об этом много писалось. Сопоставляя процесс развития мировой музыкальной культуры того времени и мировоззренческие, эстетические, творческие принципы Комитаса, Геодакян показал, что творчество композитора было неразрывно связано с новой эпохой в развитии мировой музыки, он был среди тех, кто стоял у истоков могучего обновляющего движения, которое дало жизнь целому направлению в музыке XX века (Дебюсси, Барток, Кодай, Стравинский).

Издание комитасовского наследия, каким бы странным это ни казалось, является почти столетним неоплатным долгом нашей музыки, - странным, ибо мы признали Комитаса первым национальным классиком, зная лишь малую часть его наследия.

Издание трудов Комитаса стало самоотверженным служением родному народу и отечественной науке двух крупных армянских музыкантов XX века. Огромную работу по изданию наследия Комитаса проделал Р.А.Атаян (при его жизни были опубликованы 6 томов Собрания сочинений Комитаса, а также подготовлен к печати ряд последующих томов). В начале трудных 90-х годов профессор Р.Атаян так и не смог найти на родине средств для продолжения начатого дела и, надеясь на помощь армян диаспоры, перевез подготовленные им материалы в США. Однако завершить начатую работу он не успел. После его смерти наследие Комитаса, будто по воле злого рока, снова оказалось на чужбине. Его вернуло руководство Института искусств Академии наук. Г.Геодакяну было поручено возглавить работу по изданию последующих томов, порой не до конца завершенных, а порой и просто не готовых к изданию. За короткий срок – с 1997 по 2003 гг. – вышли в свет 6 новых томов Собрания сочинений Комитаса. И можно сказать, что их издание осуществлено на подобающем Комитасу уровне.

Деятельность Геодакяна как музыкального критика падает в основном на 1950-1970 годы. Он активно сотрудничал в журналах «Советакан арвест» («Советское искусство»), «Советская музыка», «Музыкальная жизнь», газетах «Коммунист», «Комсомолец», «Советакан Айастан» и др. Его суждения о репертуарной политике оперного театра, путях развития национального музыкального искусства, о премьерах оперных и балетных спектаклей, о новых симфонических и камерных произведениях отличались большой проницательностью, широтой взглядов, яркостью литературного изложения. Он всегда находился в гуще нашей музыкальной жизни, поддерживая все новое, интересное, талантливое.

В 1973 году ему была присуждена премия Союза композиторов СССР «За лучшую музыкально-критическую статью в газетах и журналах 1972 года».

Большое место в жизни Геодакяна занимала музыкально-общественная и организаторская деятельность. Будучи секретарем Союза композиторов Армении по музыкознанию, заведующим отделом музыки, а затем и заместителем директора по науке Института искусств АН Армении, он принимал непосредственное участие в организации многих международных, общесоюзных, республиканских научных форумов. В их числе можно отметить научные конференции, посвященные Комитасу(1969), Ал.Спендиарову(1972), А.Хачатуряну (1973, 1993), Армену Тиграняну (1981), Романосу Меликяну (1983), Т.Чухаджяну (1987), Четвертый международный симпозиум по армянскому искусству (1985), Международную научную конференцию «Искусство христианской Армении» (2001) и т.д. Он явился инициатором и составителем-редактором целого ряда научных сборников – «Арам Хачатурян», «Александр Спендиаров», «Искусство Армении за 60 лет», серии «Традиции и современность. Вопросы армянской музыки» и т.д., - которые нашли широкий отклик у нас и за рубежом. Деятельность Геодакяна в этой области в значительной степени способствовала поднятию авторитета отечественного музыковедения в нашей республике и за ее пределами.

Велики заслуги ученого в деле подготовки молодых кадров. Под его руководством были защищены 8 кандидатских диссертаций. На протяжении многих лет он ведет в Ереванской гос. консерватории им. Комитаса специальный класс по музыкознанию. Среди его воспитанников немало известных музыкантов – доктор и кандидаты наук, профессора, доценты.

Кандидат искусствоведения

Мгер Навоян

ԳԵՎՈՐԳ ՇՄԱՎՈՆԻ ԳՅՈՂԱԿՅԱՆԻ ԿՅԱՆՔԻ
ԵՎ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԵԹՎԵՐԸ

1928 թ. ոգոստոսի 12-ին ծնվել է Լենինականում (այժմ Գյումրի): Որդին է Շմավոն Բաղդասարի Գյողակյանի (ծառայող, տնտեսագետ) և Ջավահիր Գրիգորի Յարամիշյան-Գյողակյանի (տնտեսուհի):

1928 ընտանիքի հետ տեղափոխվել է Երևան:

1946 ոսկե մեդալով ավարտել է Երևանի Ֆ.Չերժնսկու անվան միջնակարգ դպրոցը:

1946 ավարտել է Երևանի Պ.Չայկովսկու անվան միջնակարգ մասնագիտական երաժշտական դպրոցը (ԵՎ. Ա. Խոսրովյանի դաշնամուրային դասարանը):

1951 գերազանցությամբ ավարտել է Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայի տեսական-կոմպոզիտորական բաժինը (գիտական ղեկավար՝ պրոֆ. Գ.Տիգրանով): Եղել է Ստալինյան կրթաթոշակառու:

1952 ավարտել է Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայի դաշնամուրային բաժինը (պրոֆ. Գ.Սարաջյանի դասարանը):

1953-1956 սովորել է Հայաստանի ԳԱ ասպիրանտուրայում՝ ուսումնառությունն անցկացնելով Մոսկվայի Պ.Չայկովսկու անվան պետական կոնսերվատորիայում (տեսության ամբիոն, գիտական ղեկավար՝ պրոֆ. Բ.Յարուստովսկի):

1957-1960 Հայաստանի ԳԱ արվեստների տեսության և պատմության սեկտորի (1958-ից՝ Արվեստի ինստիտուտ) կրտսեր գիտական աշխատակից:

1959-ից Հայաստանի կոմպոզիտորների միության անդամ:

1960-1965 Հայկական ՄՍՀ ԳԱ Արվեստի ինստիտուտի գիտական քարտուղար:

1960-ից ՀՍՍՀ ԳԱ Արվեստի ինստիտուտի գիտական խորհրդի անդամ

1961 Շնորհվել է արվեստագիտության թեկնածուի գիտական աստիճան (ատենախոսությունը՝ «Ռոմանոս Մելիքյան: Կյանքը և ստեղծագործությունը»):

1962-1983 Երևանի Ալ.Սպենդիարյանի անվան օպերայի և բալետի բատրոնի գեղարվեստական խորհրդի անդամ:

1964 Շնորհվել է ավագ գիտական աշխատակցի գիտական կոչում:

1965-ից ՀՍՍՀ ԳԱ Արվեստի ինստիտուտի երաժշտական բաժնի վարիչ:

1968-1995 Հայաստանի կոմպոզիտորների միության վարչության անդամ:

1973-1991 Հայաստանի կոմպոզիտորների միության վարչության քարտուղար երաժշտագիտության գծով:

1973 Արժանացել է ՍՍՀՄ Կոմպոզիտորների միության «За лучшую музыкально-критическую статью в газетах и журналах 1972 года» մրցանակին:

1973 Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայի դասախոս (երաժշտության տեսության ամբիոն):

1973-1989 «Սովետական արվեստ» ամսագրի խմբագրական խորհրդի անդամ:

1977 Շնորհվել է դոցենտի գիտական կոչում:

1979-ից ՀՍՍՀ ԳԱ Արվեստի ինստիտուտի փոխտնօրեն գիտական գծով:

1979-1991 ՍՍՀՄ Կոմպոզիտորների միության վարչության անդամ:

1980 Արժանացել է Հայաստանի արվեստի վաստակավոր գործչի պատվավոր կոչման:

1988-2001 ՀՍՍՀ ԳԱ (ՀՀ ԳԱԱ) «Լրաբեր հասարակական գիտությունների» ամսագրի խմբագրական խորհրդի անդամ:

1993-ից Մոսկվայում հրատարակվող «Музыкальный энциклопедический словарь» հանրագիտարանի գիտական խորհրդատու:

1995-ից «Հայկական համառոտ հանրագիտարանի» խմբագրական խորհրդի անդամ:

1997-ից Երևանի Կոմիտասի անվան կոնսերվատորիայի պրոֆեսոր (երաժշտության պատմության ամբիոն):

1998-ից «Երաժշտական Հայաստան» ամսագրի խմբագրական խորհրդի անդամ:

2000 Հումանիզմի պրոբլեմների ակադեմիայի ակադեմիկոս:

2003 Արժանացել է ՀՀ ԳԱԱ «Վաստակագրի»՝ «Հայաստանի հանրապետության գիտությունների ազգային ակադեմիայի նախագահությունը հավաստում է գիտության բնագավառում ունեցած Ձեր մեծ վաստակը»:

ОСНОВНЫЕ ДАТЫ ЖИЗНИ И ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ГЕОРГИЯ ШМАВОНОВИЧА ГЕОДАКЯНА

Родился 12 августа 1928 года в Ленинакане (ныне Гюмри) в семье Шмавона Багдасаровича Геодакяна (служащий, экономист) и Джаваир Григорьевны Ярамышевой-Геодакян.

1928 с семьей переезжает в Ереван.

1946 с золотой медалью окончил Ереванскую среднюю школу имени Ф.Дзержинского.

1946 окончил Ереванскую музыкальную школу-десятилетку имени П.И.Чайковского (по классу фортепиано Е.А.Хосровян).

1951 «с отличием» окончил теоретико-композиторский факультет Ереванской государственной консерватории имени Комитаса (научный руководитель проф. Г.Г.Тигранов), с 1948 по 1951 гг. был Сталинским стипендиатом.

1952 окончил фортепианный факультет Ереванской государственной консерватории имени Комитаса (по классу проф. Г.В.Сараджева).

1953-1956 аспирант Академии наук Армении (проходил учебу при кафедре теории музыки Московской государственной консерватории имени П.И.Чайковского, научный руководитель проф. Б.М.Ярустовский).

1957-1960 младший научный сотрудник Сектора теории и истории искусств (с 1958 – Институт искусств) Академии наук Армении.

С 1959 –го член Союза композиторов Армении

1960-1965 ученый секретарь Института искусств Академии наук Арм. ССР.

С 1960-го член Ученого совета Института искусств Академии наук Арм. ССР.

1961 присуждена ученая степень кандидата искусствоведения (диссертация: «Романос Меликян. Жизнь и творчество»).

1962-1983 член художественного совета Ереванского театра оперы и балета имени Ал.Спендиарова.

1964 присвоено ученое звание старшего научного сотрудника.

С 1965-го заведующий отделом музыки Института искусств

Академии наук Арм. ССР

1968-1995 член Правления Союза композиторов Армении.

1973-1991 секретарь Правления Союза композиторов Армении.

1973 преподаватель Ереванской государственной консерватории имени Комитаса (кафедра теории музыки).

1973-1989 член редакционной коллегии журнала «Советакан арвест» («Советское искусство»).

1973 удостоен премии Союза композиторов СССР «За лучшую музыкально-критическую статью в газетах и журналах 1972 года».

1977 присвоено ученое звание доцента.

С 1979-го заместитель директора по науке Института искусств Академии наук Арм. ССР.

1979-1991 член Правления Союза композиторов СССР.

1980 удостоен почетного звания «Заслуженный деятель искусств Армении».

1988-2001 член редакционной коллегии журнала «Вестник общественных наук» Академии наук Арм. ССР.

С 1993-го научный консультант «Музыкального энциклопедического словаря» (Москва).

С 1995-го член редакционной коллегии «Армянской краткой энциклопедии» (в 4-х томах).

С 1997-го профессор Ереванской государственной консерватории имени Комитаса (кафедра истории музыки).

С 1998-го член редакционной коллегии журнала «Еражшткан Айастан» («Музыкальная Армения»).

2000 избран действительным членом (академиком) Академии проблем гуманизма.

2003 удостоен почетной грамоты «Вастакагир» Президиума Национальной академии наук Республики Армения «за имеющиеся большие заслуги в области науки».

1951

Классик армянской музыки. К 80-летию со дня рождения А.Спендиарова // Сталинец.- 1951.-2 ноября

Հայ երաժշտության դասականը [Ա.Սպենդիարյանի ծննդյան 80-ամյակի առթիվ]

1952

Армянская филармония // "Советская музыка", 1952, №1.- с. 86-88

Հայկական ֆիլհարմոնիան

Авторские концерты Л. Книппера и А.Бабаджаняна // Коммунист.- 1952.- 9 января

Լ.Կնիպպերի և Ա.Բաբաջանյանի հեղինակային համերգները

1957

Новая книга о Х. Кара-Мурзе // Известия АН АрмССР.Общественные науки.- 1957, № 6 .- с. 124-127 *Рец.* на книгу М.Мурадяна «Х.Кара-Мурза и внедрение многоголосия в армянскую музыку»

Նոր գիրք Կարա-Մուրզայի մասին // *Գրախ.*: Մ. Սուրադյան, Քրիստափոր Կարա-Մուրզան և բազմաձայնության արմատավորումը հայ երաժշտության մեջ // Եր., ՀՍՄՀ ԳԱ հրատ., 1956

О специфике оперного образа // Известия АН АрмССР. Общественные науки.- 1957, № 7.- с. 123-136

Օպերային կերպարի յուրահատկության մասին

Как понимать музыку [Музыкальный лекторий] // Комсомолец.- 1957.- 23 июня

Ինչպե՞ս հասկանալ երաժշտությունը

Народная песня [Музыкальный лекторий] // Комсомолец.- 1957.- 30 июня

Народная песня [Музыкальный лекторий] // Комсомолец.- 1957.- 30 июня

Ժողովրդական երգը

Камерная музыка [Музыкальный лекторий] // Комсомолец.- 1957.- 7 июля

Կամերային երաժշտությունը

Симфоническая музыка [Музыкальный лекторий] // Комсомолец.- 1957.- 16 авг.

Միմֆոնիկ երաժշտությունը

Новая опера о современности [Опера А.Бабаева «Арцваберд» на сцене Ереванского оперного театра] // Комсомолец.- 1957.- 15 ноября

Նոր օպերա արդիականության մասին [Ա.Բաբաևի «Արծվաբերդ» օպերայի պրեմիերան]

«Сос и Вардигер» на оперной сцене [премьера оперы В.Тиграняна] // Коммунист.- 1957.- 19 ноября

Վ. Տիգրանյանի «Սոս և Վարդիգերը» օպերային թեմում

«Արծվաբերդ» [Ա.Բաբաևի «Արծվաբերդ» օպերայի թեմատությունը Երևանի օպերային թատրոնում] // Совет Арменистаны, քերթադրեցաներեն. – 1957.- 29 դեկտեմբերի: Համահեղինակ՝ Ս.Ռիզաև
Новая опера о современности [Опера А.Бабаева «Арцваберд» на сцене Ереванского оперного театра] (соавтор С.Ризаев)

1958

На сцене – «Князь Игорь» [Спектакли Большого театра СССР в Ереване] // Коммунист.-1958.- 7 сентября

Բեմում՝ «Իգորյան Իգորը» օպերան է [Մեծ թատրոնի ներկայացումները Երևանում]

Новая опера о современности ["Арцваберд" А.Бабаева] // "Музыкальная жизнь", 1957, № 2.- с.5-7

Նոր օպերա արդիականության մասին [Ա.Բաբաևի «Արծվաբերդ» օպերայի պրեմիերան]

Ռոմանոս Մելիքյանի հուշերը Ալ. Սպենդիարյանի մասին // «Սովետական արվեստ», 1958, №7.- էջ 65-67 (հրապարակում)
Воспоминания Романоса Меликяна о А.Спендиарове (публикация)

1959

Успех молодого дирижера [О концерте Мартына Нерсисяна]. // Коммунист.- 1959.- 8 февраля
Երիտասարդ դիրիժորի հաջողությունը [Մարտին Ներսիսյանի համերգի մասին]

Ценный вклад в науку о музыке // Коммунист.- 1959.- 9 октября.
Рецензия на кн.: Кушнарев Х.С. Вопросы истории и теории армянской монодической музыки – Ленинград, Гос. муз. изд-во, 1958

Արժեքավոր ներդրում երաժշտագիտության մեջ [Գրախ.: Բ.Բուշմարյան, Հայ մոնոդիկ երաժշտության պատմության և տեսության հարցեր]

Ինչպես լսել սիմֆոնիկ երաժշտությունը // «Սովետական արվեստ».- 1959, № 8.- էջ 39-41

Как слушать симфоническую музыку

1960

Ռոմանոս Մելիքյան. Կյանքը և ստեղծագործությունը // Եր.: ՀՍՍՌ ԳԱ հրատ., 1960.- 246 էջ

Романос Меликян. Жизнь и творчество

Ժամանակակից բեման օպերային բեմում // «Թատրոնը՝ ժողովրդին», Եր.: ՀԹԸ հրատ., 1960.- էջ 100-116
Современная тема на оперной сцене

Камерно – инструментальная музыка (соавтор М.Тер – Симонян) // "Музыка Советской Армении", М., "Музгиз", 1960. – с.213 – 258

Կամերային-գործիքային երաժշտությունը (համահեղինակ՝ Մ.Տեր-Սիմոնյան)

Поэт фортепиано [К 150-летию со дня рождения Фридерика Шопена] // Комсомолец.- 1960.- 24 февраля
Դաշնամուրի պոետը [Ֆրիդերիկ Շոպենի ծննդյան 150-ամյակի առթիվ]

«Бал-маскарад» [К постановке оперы Верди в Ереванском оперном театре] // Коммунист.- 1960.- 19 марта
«Պարահանդես-դիմակահանդես» [Վերդիի օպերայի բեմադրությունը Երևանում]

«Севиль» [Опера К.Караева. Гастроли театра оперы и балета им. Ахундова]. // Коммунист.- 1960.- 21 июля
Կարա Կարակի «Մեվլի» օպերան Բաքվի օպերայի և բալետի թատրոնի խաղացանկում

Ժողովրդական կյանքի երգիչ [նվիրված Ա.Տիգրանյանի 80-ամյակին] // “Սովետական արվեստ”, 1960, №2.- էջ 36-40
Певец народной жизни [К 80-летию А.Тиграняна]

Романос Меликян. Жизнь и творчество [Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата искусствоведения] // Ереван, 1960.- 22 стр.

Ռոմանոս Մելիքյան. Կյանքն ու ստեղծագործությունը [Արվեստագիտության թեկնածուի գիտական աստիճանի հայցման ներկայացված դիսերտացիայի սեղմագիր]

Людвиг ван Бетховен [К 150-летию со дня рождения] // Комсомолец.- 1960.- 16 декабря
Լյուդվիգ վան Բեթհովեն [Ծննդյան 150-ամյակի առթիվ]

1961

Гегуни Читчян // «Музыкальная жизнь», 1961, №5.- с.11-12
Գեղունի Զքչյան

Александр Спендиаров // «Музыкальная жизнь», 1961, №21.-с.14-15
Ալեքսանդր Սպենդիարյան

Արուվյանը օպերային բեմում [Գ.Արմենյանի «Խաչատուր Արուվյան» օպերայի բեմադրության մասին] // “Սովետական արվեստ”, 1961, №1.- էջ 14-20

Абовян на оперной сцене [О постановке оперы Г.Арменияна «Хачатур Абовян»]

Առնո Բաբաջանյան // Լրաբեր, Նյու-Յորք.- 1961.- 28 մարտի
Арно Бабаджанян

Սովետական Հայաստանի երաժշտությունը // Լրաբեր, Նյու-Յորք.- 1961.- 20 հուլիսի

Музыка Советской Армении

Гордость армянской музыки [К 90-летию со дня рождения А.Спендиарова] // Комсомолец.- 1961.- 3 ноября

Հայ երաժշտության պարծանքը [Ա.Սպենդիարյանի ծննդյան 90-ամյակի առթիվ]

1962

«О времени и о себе» [О творчестве армянских композиторов]. // Коммунист.- 1962.- 14 февраля

«Ժամանակի և իր մասին» [Հայ կոմպոզիտորների ստեղծագործության մասին]

«Тропою грома» [Балет Кара Караева – гастрольи Театра оперы и балета им. Ахундова] //Коммунист.- 1962.- 17 мая

«Ամպրոպի արահետով» [Կ.Կարակի բալետը՝ Բաբվի օպերային թատրոնի հյուրախաղերը]

«Сказки Гофмана» [О постановке оперы Оффенбаха в Ереванском оперном театре] //Коммунист.- 1962.- 18 декабря

«Հոֆմանի հեքիաթները» [Օֆենբախի օպերայի բեմադրությունը Երևանում]

Չա՞գ, թե սիմֆոնիա. //Ավանգարդ.- 1963.- 30 մայիսի
Джаз или симфония?

1963

«Ալմարկի հայ երաժշտության պատմության» [համահեղինակներ Բ.Քուշնարյան, Մ.Սուրադյան] // Եր.: ՀՍՍՌ ԳԱ հրատ., 1963.- 316 էջ
«Очерк истории армянской музыки» [соавторы Х.Кушнарев, М.Мурадян]

«Миндия» [Опера О.Тактакишвили в постановке Тбилисского оперного театра] // Комсомолец.- 1963.- 7 июня

«Մինդիա» [Օ. Թաքափիշվիլու օպերան Թբիլիսիի օպերային թատրոնի բեմադրությամբ]

Նա գարուն էր երգում ու կյանք [Ռոմանոս Մելիքյանի մասին] // Պիոներ կանչ.- 1963.- 13 հոկտեմբերի

Он пел о весне и жизни [О Романосе Меликяне]

Мастер вокальной лирики [О творчестве Романоса Меликяна] // Коммунист.- 1963.- 13 октября

Վոկալ քնարերգության վարպետը [Ռոմանոս Մելիքյանի ստեղծագործության մասին]

1964

Ամբողջ ձայնով... [Ռ.Մելիքյանի ստեղծագործության մասին], «Սովետական արվեստ», 1964, №1.- էջ 24-27

В полный голос [О творчестве Ром. Меликяна]

Օպերային թատրոնը այսօր // «Սովետական արվեստ», 1964, №9.- էջ 9-19

Оперный театр сегодня

Էստոնիայի սիմֆոնիկ լեզուն // «Սովետական արվեստ», 1964, №10.- էջ 2-7

Творчество композиторов Эстонии

Воплощение красоты и вдохновения [О концерте Зары Долухановой] // Коммунист.- 1964.- 8 декабря

Գեղեցկության և ոգեշնչման մարմնացում [Զարուհի Դոլուխանյանի համերգի մասին]

Վառ, գեղեցիկ, խոր [Գալինա Վիշնևսկայայի արվեստը]
//“Սովետական արվեստ”, 1965, №7.- էջ 10-12

Искусство Галины Вишневской

«Բրիտտենյան օրերը» Երևանում // “Սովետական արվեստ”, 1965,
№11.-էջ 13-16

«Бриттеновские дни» в Ереване

Մեծ հաջողություն [Մոսկվայի ֆիլհարմոնիայի սիմֆոնիկ նվագա-
խմբի համերգը Երևանում: Դիրիժոր՝ Կ.Կոնդրաշին, ծրագրում՝
Տ.Խրեննիկով, Դ.Շոստակովիչ, Պ.Չայկովսկի] Սովետական
Հայաստան.- 1965.- 3 հունիսի

Большой успех [Концерт симфонического оркестра Московской
филармонии в Ереване]

Гордость советской музыки [О концертах Мстислава Ростроповича]
//Комсомолец.- 1965.- 6 июня

Սովետական երաժշտության պարծանքը [Մատիսլավ Ռոստրո-
պովիչի համերգների մասին]

«Евгений Онегин» [Гастроли Галины Вишневской] //Комсомолец.-
1965.- 6 июня

«Եվգենի Օնեգին» [Գալինա Վիշնևսկայայի հյուրախաղերը]

Три хореографические поэмы [О постановке балетов «Три пальмы»
А.Спендиарова, «Героическая баллада» А.Бабаджаняна и «Голубой
ноктюрн» Э.Оганесяна] //Коммунист.- 1965.- 13 июня

Երեք խորեոգրաֆիկ պոեմ [Ա.Սպենդիարյանի «Երեք արմավենի»,
Ա.Բաբաջանյանի «Հերոսական բալլադ» և Է.Հովհաննիսյանի
«Երկնագույն նոկտյուրն» բալետների բեմադրության մասին]

Слушая камерный... [О концерте Камерного оркестра под упр. Зарэ
Саакянца] //Коммунист.- 1965.- 19 ноября

Լսելով կամերայինը... [Զարեհ Սահակյանցի ղեկավարությամբ
Կամերային նվագախմբի համերգի մասին]

Прославленный ансамбль. Квартету имени Комитаса – 40 лет
//Комсомолец.- 1965.- 19 декабря

Փառաբանված անսամբը: Կոմիտասի անվան կվարտետի 40 տարին

1966

Զարուհի Դուրխանյան // «Սովետական Հայաստան», 1966, №12, -
էջ 14-15

Зара Долуханова

Молодые голоса [О молодых композиторах Армении] // «Музыкальная жизнь», 1966, №15.- с.6-7

Երիտասարդ ձայներ [Հայաստանի երիտասարդ կոմպոզիտորների մասին]

«Вечный идол» [К постановке балета Э.Оганесяна в Ерев. Театре оперы и балета] //Комсомолец.- 1966.- 17 апреля

«Հավերժական կուռք» [Է.Օղիանյանիսյանի բալետի պրեմիերան Երևանի օպերայի և բալետի թատրոնում]

«Он умел слышать время...» [К 75-летию со дня рождения С.Прокофьева]. //Коммунист.-1966.- 26 апреля

«Նա կարողանում էր լսել ժամանակը» [Ս.Պրոկոֆևիի ծննդյան 75-ամյակի առթիվ]

1967

Ժամանակակից երաժշտությունը օպերայի և բալետի թատրոնի բեմում //«Մեծ Հոկտեմբերը և Սովետահայ թատրոնը», Եր.: ՀԹՀ հրատ., 1967.- էջ 231-268

Современная музыка на сцене театра оперы и балета

«Երաժշտական մշակույթ» բաժինը //“Հայ ժողովրդի պատմություն” բազմահատորյակում, հ. 7, Եր.: ՀՍՍՀ ԳԱ հրատ., 1967.- էջ 504-512

«Музыкальная культура». Раздел в “Истории армянского народа”, т.7

Итог творческого содружества [О постановке оперы Менотти «Консул» в Ереване] // Коммунист.- 1967. - 2 апреля

Ստեղծագործական համագործակցության արդյունք [Երևանում Սենտուիի «Հյուսիսոռն» օպերայի բեմադրության մասին]

Պրեմիերան ու ամօրեականը [Ա.Խոլմինովի «Լավատեսական ողբերգություն» օպերայի բեմադրությունը Երևանի օպերային թատրոնում] //“Սովետական արվեստ», 1967, № 7, էջ.- 20-23

Премьера и будни [О постановке оперы А.Холминова «Оптимистическая трагедия»]

Բեմը լսո՞ւմ է հեղինակին [Ն.Ռիմսկի-Կորսակովի «Թագավորի հարսնացուն» օպերայի բեմադրության մասին] //“Սովետական արվեստ», 1967, № 9-10, էջ.- 45-50

Созвучна ли сцена с автором? [О постановке оперы Н.Римского-Корсакова «Царская невеста»]

Большое событие [о балете “Вечный идол” Э.Оганесяна] // “Советская музыка”, 1967, № 9.- с. 25-28

Մեծ իրադարձություն [Է.Հովհաննիսյանի «Հավերժական կուռք» բալետի մասին]

Музыка друзей [Концерты композиторов Грузии в Ереване] //Коммунист.- 1967.- 31 октября

Բարեկամների երաժշտությունը [Վրաստանի կոմպոզիտորների համերգները Երևանում]

1968

30 лет Эстрадного оркестра Армении. //Комсомолец.- 1968.- 27 марта

Մեր Էստրադային նվագախումբը //Երեկոյան Երևան.- 1968.- 27 մարտի

Հարցեր, որ սպասում էին պատասխանի [Հայաստանի կոմպոզիտորների միության հորելյանական պլենումի մասին] // Սովետական արվեստ, 1968, №2. - էջ 2-8

Вопросы, которые ждали ответа [О юбилейном пленуме Союза композиторов Армении]

Сила любви [О балете Э.Оганесяна «Вечный идол»]. //Правда.- 1968.- 12 мая, соавтор Н.Шахназарова

Մի րոժը [Է.Հովհաննիսյանի «Հավերժական կուր» բալետի մասին]

За пультом – молодой дирижер [О дебюте Давида Ханджяна] // Коммунист.-1968.- 19 июня

Նոտակալի մոտ երիտասարդ դիրիժորն է [Դավիթ Խանջյանի մասին]

Интересный концерт друзей [Декада польской музыки в Армении]. //Коммунист.- 1968.- 8 декабря. Статья написана под псевдонимом Г.Геворгян

Լեհական երաժշտության տասնօրյակը Հայաստանում

1969

Комитас. — Ер.: Изд. АН АрмССР, 1969.- 109 стр.

Կոմիտաս [կյանքը և ստեղծագործությունը]

Բալետի երկրորդ կյանքը [Գ.Եղիազարյանի «Անուրջների լիճ» բալետի բեմադրության մասին] //“Սովետական արվեստ», № 1, էջ.- 16-20

«Озеро грез» - вторая жизнь балета Г.Егиазаряна

Կոմիտասի ոճը և 20-րդ դարի երաժշտությունը //“Սովետական արվեստ», № 6, էջ.- 17-28

Ժամանակին համընթաց. մտորումներ Հայաստանի կուլտուրայի աշխատողների 1-ին համագումարի առթիվ //Սովետական Հայաստան.- 1969.- 18 հուլիսի

В ногу с временем [Размышления по поводу 1-го с'езда работников культуры Армении]

Կոմիտասի ոճը և 20-րդ դարի երաժշտությունը // «Կոմիտասական»,
Եր.: ՀՍՍՀ ԳԱ հրատարակչություն, 1969.- էջ 63-120
Стиль Комитаса и музыка XX века

Комитас и мировая музыка. // Коммунист.- 1969.- 23 октября
Կոմպոզիտորը վերադառնում է օպերա [Գ.Արմենյանի «Ժողովուրդի
կոմ» օպերայի մասին] // Սովետական արվեստ, 1969, №3.- էջ 9-15
О премьеры оперы «Крушение» Г.Арменяна

Комитас и мировое музыкальное искусство // Историко-
филологический журнал АН Армении, 1969, №4, с.70-82
Կոմիտասը և համաշխարհային երաժշտական արվեստը

Հայ երաժշտության հոմերոսը [Կոմիտասի ծննդյան 100-ամյակի
առթիվ]. // Հայրենիքի ձայն.- 1969.- 19 նոյեմբերի
Гомер армянской музыки

Կոմիտասի ոճը և մեր դարի երաժշտությունը. // Ավանգարդ.- 1969.-
19 նոյեմբերի
Стиль Комитаса и музыка нашего века

Հայ երաժշտության հանճարը [Կոմիտասի ծննդյան 100-ամյակի
առթիվ] // Երևանի համալսարան,- №5, էջ 53-58
Гений армянской музыки

1970

Սովետահայ երաժշտությունը 50 տարում // Եր.: «Գիտելիք» հրատ.,
1970.- 34 էջ
Армянская советская музыка за 50 лет

«Армянская ССР» // в многотомнике "История музыки
народов СССР", т. 2 (1932—1941), М., "Сов. композитор",
1970. — с.381—400

«Հայկական ՍՍՀ» [«ՍՍՀՄ ժողովուրդների երաժշտության
պատմություն», հատ. 2]

«Երաժշտական արվեստ» բաժինը // «Հայ ժողովրդի պատմություն»
բազմահատորյակում, հ. 8, Եր.: ՀՍՄՀ ԳԱ հրատ., 1970, էջ 458-466
«Музыкальное искусство» [Раздел в многотомнике «История
армянского народа», т. 8]

Подарок любителям музыки [Музыкальный фестиваль народов
СССР, посвященный 100-летию В.И.Ленина]. // Коммунист.- 1970.-
18 марта

Նվեր երաժշտասերներին [ՍՍՀՄ ժողովուրդների երաժշտական
փառատոն]

Творческий путь продолжается [К 60-летию со дня рождения
композитора Лазаря Сарьяна]. // Коммунист.- 1970.- 30 сентября
Ստեղծագործական ուղին շարունակվում է [Ղազարոս Սարյանի
ծննդյան 60-ամյակի առթիվ]

Քննության առարկան՝ հայկական օպերաները [Ալ.Սպենդիարյանի
«Ալմաստ» և Ալ.Հարությունյանի «Սայաթ-Նովա» օպերաների
բեմադրության մասին] // «Սովետական արվեստ», № 7, էջ. 9-12
Предмет обсуждения – армянские оперы

Քննարկում ենք օպերային թատրոնի նոր բեմադրությունները
[Էդգար Հովհաննիսյանի «Անտունի» բալետը և Էրիկ
Հարությունյանի «Հեքիաթ մեծահասակների համար» օպերան]
// «Սովետական արվեստ», 1970, № 9, էջ. 31, 35-38
Обсуждаем новые постановки оперного театра

Музыка Советской Армении сегодня // Музыкальная жизнь.- 1970,
№22.-с. 4-6

Սովետական Հայաստանի երաժշտությունն այսօր

Музыкальная культура // в сб.: «Советская Армения за 50 лет».-
Ереван, изд АН АрмССР, 1970, с.187-196

Երաժշտական մշակույթը [Ժող.- «Սովետական Հայաստանը 50
տարում»]

Տ.Չուխաջյանը և իր «Արշակ II» օպերան.-Եր.: «Հայաստան»
հրատ., 1971.- 48 էջ

Նույնը ռուսերեն

Т.Чухаджян и его опера «Аршак II».-Ер.: изд. «Айастан»,1971.- 48 с.

Ստեղծագործական երկու դիմանկար. Ալ. Հարությունյան, Ղ.Սար-
յան // Սովետական արվեստ, 1971, № 1. - էջ 33-37

Два творческих портрета – Ал.Арутюнян, Л. Сарьян

Հայկական օպերայի 100 տարին. //Գրական քերթ.-1971.-26 հունվարի
100 лет армянской оперы

Music of Soviet Armenia //Culture and Life.- 1971, № 4.- p.36-39

Նույնը՝

Музыка Советской Армении // Культура и жизнь.- 1971, № 4.-с.36-
39

Die Musik Sowjetarmeniens //Kultur und Leben.- 1971, № 4.- s.36-39

La musique armenienne // La culture et la vie.- 1971, № 4.- p.36-39

Բեղմնավոր ճանապարհ [Հայ օպերայի 100-ամյակը] // Սովետա-
կան Հայաստան, 1971, № 8.- էջ 10-13

Плодотворный путь [100-летие армянской оперы]

Տաթևիկ Սազանդարյան. //Երեկոյան Երևան.- 1971.- 26 հունիսի

Татевик Сазандарян

Музыка светлых чувств [О балете Г.Егиазаряна «Озеро грез»]. .
//Коммунист.- 1971.- 23 мая

Գ.Եղիազարյանի «Անուրջների լիճ» բալետը

Великий музыкант [О Тигране Чухаджяне]. . //Коммунист.- 1971.-
26 июня

Մեծանուն երաժիշտը [Տիգրան Չուխաջյանի մասին]

1972

Музыка и критика. //Коммунист.- 1972.- 2 марта

Երաժշտությունը և քննադատությունը

Выступает камерный...[Концерт под упр. Зарэ Саакянца, солистка Кетти Малхасян]. . //Коммунист.- 1972.- 14 июня

Ելույթ է ունենում կամերայինը

От составителя // Арам Хачатурян.- Ереван, изд. АН АрмССР, 1972.- с. 5-6

Հազմողի կողմից [«Արամ Խաչատրյան» հոդվածների ժողովածու]

1973

"Армянская ССР" //в многотомнике "История музыки народов СССР", т. 4 (1946—1956), М., "Сов. композитор", 1973.— с. 586—614

«Հայկական ՍՍՀ» [«ՍՍՀՄ ժողովուրդների երաժշտության պատմություն», հատ. 4]

Опера "Алмаст" //"А. Спендиаров", Ер.: изд. АН Арм.ССР, 1973.— с. 8—30

«Ալմաստ» օպերան // Ժող.: «Ա.Սպենդիարյան»

Կամերային-գործիքային երաժշտություն (համահեղինակ Մ.Տեր-Սիմոնյան) // Սովետական Հայաստանի երաժշտությունը.- Եր., «Հայաստան» հրատ., 1973.- էջ 300-386

“Մինդիան” Երևանում [Օ.Թաքթաքիշվիլու օպերայի երևանյան քննադրության մասին] //“Սովետական արվեստ”, 1973, №1.- էջ 31-35
Опера О.Тактакишвили «Миндия» в Ереване

«Ալմաստը» Նովոսիբիրսկի արտիստների մասնակցությամբ
//“Սովետական արվեստ”, 1973, №4.- էջ 25-27

Опера «Алмаст» с участием новосибирских артистов

Բացելով ստեղծագործության գաղտնիքները //“Սովետական արվեստ”, 1973, №8.- էջ 49-50: *Գրախ.*: Չերոտարյան Գ. Պոլիֆոնիան Արամ Խաչատրյանի ստեղծագործության մեջ.- Եր., 1969, »Հայաստան« հրատ.- 271 էջ
Рецензия на кн. Чеботарян Г. «Полифония в творчестве Арама Хачатуряна»

Ռոմանոս Մելիքյան // Հայաստանի ԳԱ «Պատմա-բանասիրական հանդես», 1973, №4.- էջ 67-73
Романос Меликян

Ռոմանոս Մելիքյան [Ծննդյան 90-ամյակի առթիվ]. //Հայրենիքի ձայն.- 1973.- 17 հոկտեմբերի
Романос Меликян [К 90-летию со дня рождения]

«Музыкальная трибуна Азии». . //Коммунист.- 1973.- 4 ноября
«Ասիայի Երաժշտական ամբիոնը»

Славный путь [К 50-летию основания Ереванской консерватории]. . //Коммунист.- 1973.- 15 ноября
Բեղմնավոր ճանապարհ [Երևանի կոնսերվատորիայի 50-ամյակի առթիվ]

Армянский театр оперы и балета // Музыкальная энциклопедия, т. 1.- М., изд. «Сов. энциклопедия», 1973.- с. 220-222
Օպերայի և բալետի հայկական բաժնուրը

Айвазян Артемий, там же, с. 74
Այվազյան Արտեմի

Арутюнян Александр, там же, с.234
Հարությունյան Ալեքսանդր

Атаян Роберт, там же, с. 241-242
Արայան Ռոբերտ

Бабаджаниян Арно, там же, с. 258-259
Բաբաջանյան Արնո

Бархударян Сергей, там же, с. 342
Բարխուդարյան Սերգեյ

Гаспарян Гоар, там же, с. 936
Գասպարյան Գոհար

1974

"Армянская ССР" //в многотомнике "История музыки народов СССР", т. 5, вторая половина (1957—1967), М., "Сов. композитор", 1974. — с. 416—419, 438—449
«Հայկական ՍՍՀ» [«ՍՍՀՄ ժողովուրդների երաժշտության պատմություն», հատ. 5]

Արայան Ռոբերտ // Հայկական սովետական հանրագիտարան, հ. 1, Եր., 1974,- էջ 127
Атаян Роберт

Гусан // Музыкальная энциклопедия, т. 2, 1974.- М., изд. «Сов. энц.».- с. 114
Գուսան

1975

Комитас" // "Музыка республик Закавказья", Тбилиси, изд. "Искусство", 1975. — с.26-44
Կոմիտաս

О развитии национальной музыкальной культуры" // "Советская музыка", 1975, № 10.- с. 112-114
Ազգային երաժշտական մշակույթի զարգացման մասին

“Հայ երաժշտական քննադատությունն այսօր” //“Սովետական արվեստ”, 1975, №6.- էջ 1-9
Армянская музыкальная критика сегодня

От редактора // М.Спендиарова. Летопись жизни и творчества А.А.Спендиарова.- Ер., изд. АН АрмССР, 1975, с. 5-6

Впечатления и размышления [О состоявшемся в Тбилиси фестивале «Закавказская весна»]. . //Коммунист.- 1975.- 24 июня, соавтор Э.Мирзоян

Տպավորություններ և մտորումներ [Թբիլիսիում կայացած «Անդրկովկասյան գարուն» փառատոնի մասին]

Все краски хора... [Об искусстве Ованнеса Чекиджяна].
//Коммунист.- 1975.- 18 ноября

Երգչախմբի բոլոր գույները... [Հ.Չեքիջյանի արվեստը]

1976

Обогащая традиции. Критик о новых симфонических произведениях. //Коммунист.- 1976.- 14 мая

Հարստացնելով ավանդույթները: Քննադատը նոր սիմֆոնիկ ստեղծագործությունների մասին

Երիտասարդ կոմպոզիտորների ստեղծագործության շուրջ («Կլոր սեղան» խմբագրությունում) //“Սովետական արվեստ”, 1976, № 4.-

էջ 13-15

О творчестве молодых композиторов

Անակնկալ, քե օրինաչափ...[Հայ կոմպոզիտորների սիմֆոնիկ երաժշտության մասին], //“Սովետական արվեստ”, 1976, № 8.- էջ 13-20

Неожиданно или закономерно [О симфоническом творчестве армянских композиторов]

Идеал художника — гражданина [о Д.Шостаковиче], // “Советская музыка”, 1976, № 9.- с. 22-29

Արվեստագետ-քաղաքացու իդեալը [Դ.Շոստակովիչի և Հայաստանը]

Великий композитор и гуманист. К 70-летию со дня рождения Д.Д.Шостаковича. //Коммунист.- 1976.- 26 октября

Մեծանուն կոմպոզիտորը և հումանիստը [Դ.Շոստակովիչի ծննդյան 70-ամյակի առթիվ]

Армянский оперный театр [Буклет к гастролям Ереванского оперного театра в Москве. Статьи: Ереванский театр оперы и балета., Армен Тигранян, Арам Хачатурян, Эдгар Оганесян, Константин Орбелян] // Ереван. – 1976

Հայկական օպերային թատրոնը [Բուկլետ]

Բարաջանյան Առնո // Հայկական սովետական հանրագիտարան, հ. 2, Եր., 1976,- էջ 187-188

Бабаджаниян А.

Բալասանյան Սերգեյ // Հայկական սովետական հանրագիտարան, հ. 2, Եր., 1976,- էջ 227

Баласаниян С

1977

Ռ. Մելիքյան՝ երաժշտական գործիչ ու երգահան //«Ռոմանոս Մելիքյան. Հոդվածներ, մամակներ, հուշեր», Եր.: ՀՍՍՀ ԳԱ հրատ., 1977,- էջ 5-20

Романос Меликян – музыкальный деятель и композитор

Դուրմիանովա Ջարա // Հայկական սովետական հանրագիտարան, հ. 3, Եր., 1977,- էջ 431

Долуханова З.

1978

Արամ Հաչատրյան // «Սովետական արվեստ».-1978, №7. -էջ 4 – 6
Արամ Хачатурян

1979

Традиционное и новаторское в музыке А.Хачатуряна // "Музыкальный современник", Выпуск 3, М., "Сов. композитор", 1979.- с. 83 – 110

Ավանդականը և նորարարականը Ա.Խաչատրյանի երաժշտության մեջ

Песнь о Родине. К 70-летию со дня рождения Григория Егиазаряна.
//Коммунист.- 1979.- 8 апреля

Երգ հայրենիքի մասին [Գրիգոր Եղիազարյանի ծննդյան 70-ամյակի առթիվ]

Музыка, покорившая мир (Памяти Арама Хачатуряна).
//Коммунист.- 1979.- 5 мая

Աշխարհը նվաճած երաժշտությունը [Արամ Խաչատրյանի հիշատակին]

Խաչատրյան Արամ // Հայկական սովետական հանրագիտարան,
հ. 5, Եր., 1979,- էջ 18-20

Хачатурян А.

1980

Музыкальное искусство // "Искусство Советской Армении
за 60 лет", Ер.: изд. АН Арм.ССР, 1980.- с. 59—89

Սովետական Հայաստանի երաժշտական արվեստը 60 տարում

1981

Искусство мугамов и некоторые ладо—гармонические
особенности музыки А.И.Хачатуряна //

"Профессиональная музыка устной традиции народов
Ближнего, Среднего Востока и современность", Ташкент,
изд. литературы и искусства, 1981.- с.244—248

Սովորանքների արվեստն ու Ա.Խաչատրյանի երաժշտության
լադահարմոնիկ որոշ առանձնահատկություններ

С позиций передовой методологии // «Советская музыка», 1981, №
9.- с. 106-108 [Рецензия на кн.: Еолян И. Очерки арабской музыки.
М., «Музыка», 1977.- 192с.]

Առաջավոր մեթոդաբանության դիրքերից [Գրախոսական՝ Ի.Յոլյան
«Ակնարկներ արաբական երաժշտության»]

Մելիքյան Ռոմանոս // Հայկական սովետական հանրագիտարան,
հ.7, Եր., 1981,- էջ 389-390

Меликян Романос

Մելիք-Փաշան Ալեքսանդր // Հայկական սովետական հանրագիտարան, հ. 7, Եր., 1981,- էջ 394
Мелик-Пашаев А.

Միրզոյան Էդվարդ // Հայկական սովետական հանրագիտարան, հ. 7, Եր., 1981,- էջ 618
Мирзоян Э.

1982

Շոստակովիչ Դմիտրի // Հայկական սովետական հանրագիտարան, հ. 8, Եր., 1982,- էջ 544-545
Шостакович Д.

Черты ладовой системы армянской народной музыки // V-ая республиканская научная конференция по проблемам культуры и искусства Армении.- Ер., 1982, изд. АН АрмССР.- с. 288-289
Հայ ժողովրդական երաժշտության լադային համակարգի գծերը

1983

Հայ երաժշտության ասպետը [Ռոմանոս Մելիքյանի ծննդյան 100-ամյակի առթիվ] // «Սովետական արվեստ».- 1983, №9. - էջ 21-26
Рыцарь армянской музыки [К 100-летию со дня рождения Ром. Меликяна]

Подлинная стихия [Памяти Арно Бабаджаняна]. // Коммунист.- 1983.- 15 ноября
Առնո Բաբաջանյանի հիշատակին

1984

Искусствоведение // "Достижения науки в Советской Армении", Ер.: 1984.-с. 324-330
Արվեստագիտություն

Տաթևիկ Սազանդարյան [Ստեղծագործական դիմանկար] // “Տաթևիկ Սազանդարյան”, Եր.: ՀԹԸ հրատ., 1984. - էջ 7-29

Նույնը ռուսերեն՝

Татевик Сазандарян [Творческий портрет] // «Татевик Сазандарян», Ер., изд. АТО, 1984.- с. 153-171

Ответственность перед временем [О творчестве армянских композиторов]. // Коммунист.- 1984.- 18 декабря

Պատասխանատվություն ժամանակի հանդեպ [Հայ կոմպոզիտորների ստեղծագործության մասին]

1985

Камерно -- инструментальная музыка // (соавтор М. Тер -- Симонян) // “Музыкальная культура Армянской ССР”, М., изд. “Музыка”, 1985. — с.223 — 285

Կամերային-գործիքային երաժշտություն

Ստրավինսկի Իգոր // Հայկական սովետական հանրագիտարան, հ. 11, Եր., 1985,- էջ 152
Стравинский И.

1986

Հայկական խազային նոտագրության համակարգը // “Երաժշտական մշակույթի վաղ ձևերի ծագմանը և առանձնահատկություններին նվիրված կոնֆերանսի զեկուցումների թեզեր”, Երևան, 1986).

Система армянской хазовой нотописи [Тезисы доклада]

Черты ладовой системы армянской народной музыки // «Традиции и современность. Вопросы армянской музыки», книга 1, Ер.: изд. АН АрмССР, 1986. — с.7-40

Հայ ժողովրդական երաժշտության խազային համակարգի գծերը

1987

The Heritage of Folklore and Contemporari Music in Soviet Armenia
// "Bericht über die wissenschaftliche Konferenz des Internationalen Musikrates. Tradition in den Musikkulturen - heute und morgen",
Leipzig, 1987.- s. 45-50

Ֆոլկլորային ժառանգությունը և Սովետական Հայաստանի ժամանակակից երաժշտությունը

Он был первым [К 150-летию со дня рождения Тиграна Чухаджяна].
// Коммунист.- 1987.- 29 апреля

Նա առաջինն էր [Տ. Չուխաջյանի ծննդյան 150-ամյակի առթիվ]

Функциональные связи тонов в ладовой системе армянской народной музыки // Հայաստանի մշակույթի և արվեստի պորթլեմներին նվիրված հանրապետական 6-րդ կոնֆերանս (Ջեկուցումների քեզեր).- Եր., 1987, ՀՍՍՀ ԳԱ հրատ., էջ 105-106
Չայնաստիճանների ֆունկցիոնալ կապերը հայկական ժողովրդական երաժշտության լադային համակարգում

«Սովետական շրջանի երաժշտություն» / / Սովետական Հայաստան, Հայկական սովետական հանրագիտարան.- Երևան, 1987.- էջ 581-587

Музыка Советской Армении

1989

На все времена [К 120-летию со дня рождения Комитаса].
// Коммунист.- 1989.- 21 ноября

Բոլոր ժամանակներում [Կոմիտասի ծննդյան 120-ամյակի առթիվ]

1993

Հայաստանի երաժշտական մշակույթը արդի պայմաններում
[«Հայք» հաստատության Երևանյան մասնաճյուղի՝ ապրիլի 27-29 տեղի ունեցած տարեկան գիտաժողովի նյութերը] // Տեղեկագիր.- Հայք հրատ., № 10, օգոստոս, 1993

Музыкальная культура Армении в современных условиях

1994

Արվեստագիտություն //“Հայաստանի Հանրապետության
Գիտությունների ազգային ակադեմիան 50 տարում”, Ե.: ՀՀ ԳԱԱ
հրատ., 1994.- էջ 531-541
Искусствознание

Նշանավոր կոմիտասագետը. Ռ.Աթայանի հիշատակին //Նպատակ
[ՀՀ Գիտությունների ազգային ակադեմիայի պաշտոնաթերթ] - 1994.-
ապրիլ, թիվ 8/27/
Известный комитасовед [Памяти Р.Атаяна]

1996

Функциональные связи тонов в звуко – высотной системе
армянской народной музыки // "Традиции и
современность. Вопросы армянской музыки", книга 2, Ер.:
изд. НАН РА, 1996. – с.78 – 108
Չայնաստիճանների ֆունկցիոնալ կապերը հայկական
ծողովրդական երաժշտության լադային համակարգում

Возможные пути расшифровки армянской хазовой
нотописи // там же, с.45 – 67.
Խազային նոտագրության վերծանման հնարավոր ուղիները

1997

Վառ, անկրկնելի անհատականություն [Երաժշտագետ Սարգարիտ
Հարությունյանի հիշատակին] //Մոլորակ,- 1997.- 12 հունիսի
Яркая , неповторимая личность [Памяти музыковеда Маргариты
Арутюнян]

1998

Իմաստուն և նրբազգաց [Ղազարոս Սարյանի հիշատակին].
//Գրական թերթ.- 1998.- 1-15 հունվարի, թիվ 2
Мудрый и чуткий [Памяти Лазаря Сарьяна]

2000

Կոմիտաս [Կյանքը և ստեղծագործությունը] //Եր.: «Գիտություն»
հրատ., 2000, 80 էջ
Комитас [Жизнь и творчество]

Անվանի գիտնականը, փայլուն հրապարակախոսը [Ակադեմիկոս
Լևոն Հախվերդյանի ծննդյան 75-ամյակի առթիվ] // Գիտություն
[ՀՀ Գիտությունների ազգային ակադեմիայի թերթ].- 2000.- 18
ապրիլի, թիվ 8

Известный ученый, блестящий публицист [К 75-летию со дня
рождения академика Левона Ахвердяна]

Ակադեմիկոս Լևոն Հախվերդյան (ծննդյան 75-ամյակի առթիվ) //
Պատմա-քաղաքական հանդես.- 2000, № 1.- էջ 231-232
Академик Левон Ахвердян [К 75-летию со дня рождения]

Babadzanjan A. (Die Musik in Geschichte und Gegenwart, v 1).- Kassel,
2000

Բաբաջանյան Ա.

Chatschaturjan A. (Die Musik in Geschichte und Gegenwart, v. 5).-
Kassel, 2000

Խաչատրյան Ա.

Իմաստուն և նրբազգաց [Ղազարոս Սարյանի մասին] // Ղազարոս
Սարյանը և նրա ժամանակը. - Երևան, «Արճեշ» հրատ., 2001, - էջ
126-127

О Лазаре Сарьяне

2002

Ռոմանոս Մելիքյան // Երաժշտական Հայաստան.- 2002, №2.- էջ 2-3
Романос Меликян

2003

Музыка, подобная свету маяка [К 100-летию со дня рождения
Арама Хачатуряна] // Голос Армении, 2003, 26 июня
Արամ Խաչատրյանի ծննդյան 100-ամյակի առթիվ

Հայ երաժշտագիտության զարգացման հիմնահարցերը // «Հայագի-
տության արդի վիճակը և զարգացման հեռանկարները»:
Միջազգային համաժողովի զեկուցումների դրույթներ, Եր.: 2003, էջ
168-169

Проблемы развития армянского музыкознания

ԺՈՂՈՎԱԾՈՒՆԵՐԻ ԿԱԶՄՈՂ ԵՎ ԽՄԲԱԳԻՐ
СОСТАВЛЕНИЕ И РЕДАКТИРОВАНИЕ СБОРНИКОВ

“Արամ Խաչատուրյան”, Եր.:1972, изд. АН АрмССР.- 267 с. 33 л. илл.
«Արամ Խաչատուրյան»

Александр Спендиаров. Статьи и исследования, Եր.: 1973, изд. АН АрмССР. – 211с.

Ալեքսանդր Սպենդիարյան: Հոդվածներ և ուսումնասիրություններ

“Искусство Советской Армении за 60 лет”, Եր.: 1980, изд. АН АрмССР.- 152 с. 21 л. илл.

«Սովետական Հայաստանի արվեստը 60 տարում»

“Армянское советское искусство на современном этапе”, Եր.: 1987, изд. АН АрмССР. – 200 с.

Սովետահայ արվեստը ժամանակակից փուլում

“Традиции и современность. Вопросы армянской музыки”, книга1, Եր.:1986, изд. АН АрмССР. – 250 с.

Ավանդույթներ և արդիականություն: Հայ երաժշտության հարցեր, զիոր 1

“Традиции и современность. Вопросы армянской музыки”, книга 2, Եր.: 1996, изд. НАН РА. – 244 с.

Ավանդույթներ և արդիականություն: Հայ երաժշտության հարցեր, զիոր 2

ԽՍԻՍԱԳՐՈՒՄ РЕДАКТИРОВАНИЕ

Маргарита Тер-Симонян. Камерно-инструментальная ансамблевая музыка Армении. Ер.: 1974, изд. АН АрмССР. – 155 с.

Մ.Տեր-Սիմոնյան, Կամերային-գործիքային անսամբլային երաժշտությունը Հայաստանում

Марина Спендиарова. Летопись жизни и творчества А.Спендиарова. Ер.:1975, изд. АН АрмССР. – 522 с.

Մ.Սպենդիարովա, Ա. Սպենդիարյանի կյանքի և ստեղծագործության տարեգրություն

Джагацпанян К.А. По следам ритмов национальной музыки, Ер.: 1999, изд. «Маштоц»,- 192 с

Ջաղացպանյան Կ. Ազգային երաժշտության ռիթմերի հետքերով

Նավոյան Մ.Ռ. Տաղերի ժանրի ծագումնաբանությունը և ազատ մեղեդիական մտածողությունը հայ միջնադարյան մասնագիտացված երգարվեստում, Եր.: 2001, «Արճեշ» հրատ., - 200 էջ

Навоян М.Р. Генезис жанра тагов и свободно-мелодическое мышление в армянском средневековом песнетворчестве

Կոմիտաս, Երկերի ժողովածու, հ. 7, Պատարագ: Խմբագիր Ռ.Աթայան, տպագրության են պատրաստել Գ.Գյոդակյան, Դ.Դերոյան, Եր., 1997, «Անահիտ» հրատ., 200 էջ

Комитас. Собрание сочинений, т. 7, Литургия

Կոմիտաս, Երկերի Ժողովածու, հ. 8, Հոգևոր ստեղծագործություններ: Խմբագիրներ՝ Ռ.Աթայան, Գ.Գյոդակյան, Դ.Դերոյան, Եր., 1998, «Գիտություն» հրատ., 258 էջ

Комитас. Собрание сочинений, т. 8, Духовные сочинения

Կոմիտաս, Երկերի Ժողովածու, հ. 9, Հայ ժողովրդական երգեր, գիրք Ա: Խմբագիր Ռ.Աթայան, տպագրության է պատրաստել Գ.Գյոդակյանը, Եր., 1999, «Գիտություն» հրատ., 222 էջ

Комитас. Собрание сочинений, т. 9, Армянские народные песни, книга первая

Կոմիտաս, Երկերի Ժողովածու, հ. 10, Հայ ժողովրդական երգեր, գիրք Բ: Խմբագիր Ռ.Աթայան, տպագրության է պատրաստել Գ.Գյոդակյանը, Եր., 2000, «Գիտություն» հրատ., 214 էջ

Комитас. Собрание сочинений, т.10, Армянские народные песни, книга вторая

Կոմիտաս, Երկերի Ժողովածու, հ. 11, Հայ ժողովրդական երգեր, գիրք Գ: Խմբագիր Ռ.Աթայան, տպագրության է պատրաստել Գ.Գյոդակյանը, Եր., 2000, «Գիտություն» հրատ., 165 էջ

Комитас. Собрание сочинений, т. 11, , Армянские народные песни, книга третья

Կոմիտաս, Երկերի Ժողովածու, հ. 12, Հայ ժողովրդական երգեր, գիրք Դ: Խմբագիրներ՝ Ռ.Աթայան, Գ.Գյոդակյան, Եր., 2003, «Գիտություն» հրատ., 208 էջ

Комитас. Собрание сочинений, т. 12, Армянские народные песни, книга четвертая

Գ. Շ. Գյոդակյանի հրապարակումների գիտական
գրախոսություններ, արձագանքներ և ծանուցումներ
Рецензии и отклики на публикации Г. Ш. Геодакяна

Բարսամյան Ա. Գ. Գյոդակյան. Ռոմանոս Մելիքյան // «Տեղեկա-
գիր» հասարակական գիտությունների. - 1960.- № 10, - էջ 89-91:
Գրախ./- Գյոդակյան Գ. Ռոմանոս Մելիքյան. Կյանքն ու
ստեղծագործությունը.- Եր.: ՀՍՍՌ ԳԱ հրատ., 1960.- 246 էջ

Տեր-Սիմոնյան Մ. Ռոմանոս Մելիքյան // Սովետական Հայաստան.-
1960.- 23 հոկտեմբերի, Գրախ./- Գյոդակյան Գ. Ռոմանոս Մելիքյան.
Կյանքը և ստեղծագործությունը.- Եր.: ՀՍՍՌ ԳԱ հրատ., 1960. -
246 էջ

Аксюк С. Музыковеды, критики должны быть впереди //
Коммунист.- 1961, 30 июня

Шахназарова Н. Армянское музыкознание сегодня // «Советская
музыка». – 1961, № 8.- с. 101-104

Еолян И. Исследование об армянском музыканте // Советская
музыка.-1963, № 4, с.140-141.Рецензия на кн.: Գյոդակյան Գ.
Ռոմանոս Մելիքյան. Կյանքն ու ստեղծագործությունը.- Եր.: ՀՍՍՌ
ԳԱ հրատ., 1960.- 246 էջ

Даронян С., Лалаянц Г. Почему исчезает критик? //Коммунист.-
1969, 15 января

Земцовский И. Гений армянской музыки . [Рецензия на кн.:
Геодакян Г. Комитас.- Изд. АН АрмССР.- Ереван.- 1969] //
Музыкальная жизнь.- 1970, № 10.- с. 24

Վարդանյան Փ. Տեսական կոնֆերանս // Երեկոյան Երևան.- 1972.-
16 փետրվարի

Книга о творчестве композитора (О сборнике «Арам Хачатурян»)//
Коммунист.- 1973, 23 апреля

Дела критического цеха (Интервью Б.Ярустовского о первых лауреатах СК СССР за лучшие музыкально-критические статьи) // «Советская музыка», 1973, № 8.- с.147

Берко М. Научно и увлекательно [*Рецензия* на книгу «А.Спендиаров»]. – Коммунист.- 1974, 11 октября

Геодакян Георгий Шмавович // Музыкальная энциклопедия, т. 1.- М., изд. «Сов. энциклопедия».- 1973.-с. 964

Григорян А. *Рецензия на кн.:* «Музыка республик Закавказья» // Коммунист.- 1976, 22 июня

Келдыш Ю.Музыковедение / /Музыкальная энциклопедия, т. 3.- М., изд. «Сов. энциклопедия».- 1976.- с. 827

Хренников Т. Умножить сокровища музыкального театра [доклад, сделанный на V пленуме Союза композиторов СССР, проходившего в Москве с 11 по 17 мая 1978 года] // «Советская музыка». – 1978, № 8.- с. 22-23

Калантар К. «Искусство Советской Армении за 60 лет» [*Рецензия на сборник того же названия*] // Вестник общественных наук АН АрмССР, 1980, N 11, с.112-112

Обсуждаются проблемы армянской культуры и искусства // Коммунист.- 1982, 14 октября

На сессии арменоведческого общества // Коммунист.- 1988, 19 ноября

Տեր-Մինոնյան Մ. Կյանք՝ նվիրված երաժշտությանը // Երեկոյան Երևան.- 1989, 3 մարտի

Геодакян Георгий Шмавович // Музыкальный энциклопедический словарь. М., изд. «Сов. энциклопедия», 1990.-с. 132

Նավոյան Մ. Երախտարժան հրատարակում. Լույս է տեսել Կոմիտասի «Պատարագը» // Ազգ.- 1998, 21 մարտի

Джагацпаян К. Комментарий на нотных полях [К 70-летию Г.Геодакяна] // Новое время.- 1999, 21 января

Թովմասյան Ն. Երաժշտական անցուղարձ// Առավոտ, 1999.- 8 հունիսի

Սերոբյան Ն. Կոմիտասի դիմանկարը դեռևս անավարտ է // Ժամանակ, 1999, 13 մարտի

Դանիելյան Մ. Դժվարին երկունք // Հայացք Երևանից.- 2000, թիվ 6(27) հունիս

Гомцян Н. На очереди - этнографические тома . Изданы 8-11 тома академического издания полного собрания сочинений великого Комитаса. // Голос Армении.- 2001, 17 июля

Նավոյան Մ. Երաժշտական «Ազգապատում» [Կոմիտասի Երկերի ժողովածուի ակադեմիական հրատարակության նորատիպ հատորների շնորհանդեսը] // Ազգ. – 2001, 24 հուլիսի

Թովմասյան Ն. Կոմիտաս վարդապետի ժառանգությունը // Առավոտ, 2001, 17 հուլիսի

Նավոյան Մ. Կոմիտասի երկերի ժողովածուն// Երաժշտական Հայաստան.- № 2(6), 2002.- էջ 35-36

Սարգսյան Ս. Ազգային երաժշտության ջատագովը . Գևորգ Գյոդակյանի 75-ամյակի առթիվ // «Ազգ», 2003, 19 սեպտեմբերի

Նավոյան Մ. Ռ. Երաժշտական հայագիտության երախտավորը (Գ.Շ.Գյոդակյանի ծննդյան 75-ամյակի առթիվ) // «Լրաբեր հասարակական գիտությունների», Եր.: 2003, թ. 2(608), էջ 237-239

ԱՆՎԱՆԱՑԱՆԿ

Աբովյան Խ.	31
Աթայան Ռ.	5, 12, 41, 42, 49, 52, 53
Այվազյան Ա.	41
Արմենյան Գ.	31, 37
Բաբաջանյան Ա.	27, 31, 33, 41, 44, 46, 50
Բաբաս Ա.	28
Բալասանյան Ս.	44
Բարխուդարյան Ս.	42
Բարսամյան Ա.	54
Բարտոկ Բ.	11
Բեքիովեն Լ.	30
Բերկո Մ.	8, 55
Բրիտտեն Բ.	33
Բրուտյան Մ.	5
Գասպարյան Գ.	42
Գյոդակյան-Յարա- միշյան Ջ.	23
Գյոդակյան Շ.	23
Դանիելյան Մ.	56
Դավիթ Անհաղթ	10
Դեբյուսի Կ.	11
Դերոյան Դ.	52
Դուրխանյան Ջ.	32, 34, 44
Եղիազարյան Գ.	36, 39, 45
Ջեմցովսկի Ի.	54
Թահմիզյան Ն.	5
Թաքթաբաշիվիլի Օ.	32, 40
Թովմասյան Ն.	56
Լիմոնջյան Հ.	10
Խանջյան Դ.	36
Խաչատրյան Ա.	8, 9, 13, 40, 41, 44, 45, 50, 51, 55

Խոսրովյան Եվ.	23
Խրեննիկով Տ.	33, 55
Կարա-Մուրզա Զ.	27
Կարաս Կ.	30, 31
Կելդիշ Յու.	55
Կնիպպեր Լ.	27
Կողայ Ջ.	11
Կոմիտաս	5, 8, 10, 11, 12, 13, 36, 37, 42, 48, 49, 52, 53, 54
Կոմդրաշին Կ.	33
Հախվերդյան Լ.	50
Հարությունյան Ալ.	38, 39, 41
Հարությունյան Է.	38
Հարությունյան Մ.	49
Հոմերոս	37
Հովհաննիսյան Է.	33, 34, 35, 36, 38, 44
Հոֆման Է.Թ.Ա.	31
Մալխասյան Կ.	40
Մելիքյան Ռոմ.	6, 13, 23, 29, 30, 32, 41, 44, 45, 46, 50, 54
Մելիք-Փաշաս Ա.	46
Մենուտի Ջ.Կ.	35
Սիրգոյան Է.	43, 46
Մուրադյան Մ.	7, 27, 32
Յարուստովսկի Բ.	6, 23, 55
Յուլյան Ի.	45, 54
Նավոյան Մ.	14, 52, 56
Ներսեսյան Մ.	29,
Շահնազարովա Ն.	36, 54
Շահվերդյան Ա.	5
Շոպեն Ֆ.	30
Շոտաակովիչ Դ.	33, 43, 46
Չայկովսկի Պ	33
Չերոտարյան Գ.	41

Չեքիջյան Հ.	43	Սպենդիարովա Մ.	42, 52
Չքչյան Գ.	30	Ստրավինսկի Ի.	11, 47
Չուխաջյան Տ.	13, 39, 48	Վարդանյան Փ.	54
Պրոկոֆև Ս.	34	Վերդի Ջ.	30
Ջադացյանյան Կ.	52	Վիշնևսկայա Գ.	33
Ռիզակ Ս.	28	Տեր-Սիմոնյան Մ.	6, 29, 40, 47, 52, 54, 55
Ռինսկի-Կորսակով Ն.	35		
Ռոստրոպովիչ Մ.	33	Տիգրանյան Ա.	13, 30, 44
Սազանդարյան Տ.	39, 47	Տիգրանյան Վ.	28
Սահակյանց Զ.	33, 40	Տիգրանով Գ.	5, 6, 23
Սարաջյան Գ.	6, 23	Տնտեսյան Ե.	5
Սարգսյան Ս.	56	Քալանթար Կ.	55
Սարյան Դ.	38, 39, 49, 50	Քուչնարյան Բ.	5, 7, 29, 32
	56	Օրբելյան Կ.	44
Սերոբյան Ն.	56	Օֆենբախ Ժ.	31
Սպենդիարյան Ա.	8, 13, 27, 29, 30, 31, 33, 38, 40, 42, 51, 52		

Именной указатель

Абовян Х.	31	Дероян Д.	52
Айвазян А.	41	Джагацпаян К.	52, 56
Аксюк С.	54	Долуханова З.	32, 34, 44
Армянян Г.	31, 37	Егиазарян Г.	36, 39, 45
Арутюнян А.	38, 39, 41	Еолян И.	45, 54
Арутюнян М.	49	Земцовский И.	54
Арутюнян Э.	38	Калантар К.	55
Атаян Р.	15, 21, 41, 42, 49, 52	Кара-Мурза Х.	27
Ахвердян Л.	50	Караев К.	30, 31
Бабаджанян А.	27, 31, 33, 41, 44, 46, 50	Келдыш Ю.	55
Бабаев А.	28	Книппер Л.	27
Баласанян С.	44	Кодай З.	20
Барсамян А.	54	Комитас	15, 17, 19, 20, 21, 22, . 36, 37, 42, 48, 49, 52, 53, 54
Барток Б.	20	Кондрашин К.	33
Бархударян С.	42	Кушнарев Х.	15, 16, 29, 32
Берко М.	17, 55	Лалаянц Г.	54
Бетховен Л.	30	Ленин	38
Бриттен Б.	33	Лимонджян А.	19
Брутян М.	15	Малхасян К.	40
Верди Дж.	30	Мелик-Пашаев А.	46
Вишневская Г.	33	Меликян Ром.	16, 22, 23, 29, 30, 32, 41, 44, 45, 46, 50, 54
Гаспарян Г.	42	Менотти Дж.К.	35
Геворгян Г.	36	Мирзоян Э.	43, 46
Геодакян Ш.	25	Мурадян М.	16, 27, 32
Геодакян -Ярамышян		Навоян М.	22, 52, 56
Дж.	25	Нерсесян М.	29
Гомер	37	Оганесян Э.	33, 34, 35, 36, 38, 44
Гомциян Н.	56	Орбелян К	44
Гофман Э.Т.А.	31	Оффенбах Ж.	31
Григорян А.	55	Прокофьев С.	34
Давид Анахт	19		
Даронян С.	54		
Дебюсси К.	20		

Ризаев С.	28	Тигранян В.	28
Римский-Корсаков Н.	35	Тнтесян Е.	15
Ростропович М.	33	Ханджян Д.	36
Саакянц З.	33, 40	Хачатурян А.	17, 18, 22, 40, 41, 44, 45, 50, 51, 55
Сазандарян Т.	39, 47	Холминов А.	35
Сараджев Г.	15, 25	Хосровян Е.	25
Сарьян Л.	38, 39, 49, 50	Хренников Т.	33, 55
Спендиаров А.	17, 22, 27, 29, 30, 31, 33, 38, 40, 42, 51, 52	Чайковский П.	25, 33
Спендиарова М.	42, 52	Чеботарян Г.	41
Стравинский И.	20, 47	Чекиджян О.	43
Тагмизян Н.	15	Читчян Г.	30
Тактакишвили О.	32, 40	Чухаджян Т.	22, 39, 48
Тер-Симонян М.	16, 29, 47, 52	Шавердян А.	15
Тигранов Г.	15, 25	Шахназарова Н.	36, 54
Тигранян А.	22, 30, 44	Шопен Ф.	30
		Шостакович Д.	33, 43, 46
		Ярустовский Б.	15, 25, 55

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Գևորգ Շմավոնի Գյոդակյան.....	5
Գևորգ Շմավոնի Գյոդակյան (ռուսերեն).....	15
Գ. Գյոդակյանի կյանքի և գործունեության հիմնական տարեթվերը.....	23
Գ. Գյոդակյանի կյանքի և գործունեության հիմնական տարեթվերը (ռուսերեն)	25
Մատենագիտություն.....	27
Ժողովածուների կազմող և խմբագիր.....	51
Խմբագրում.....	52
Գ. Գյոդակյանի հրապարակումների գիտական գրախոսություններ և արձագանքներ	54
Անվանացանկ.....	57

СОДЕРЖАНИЕ

Георгий Шмавович Геодакян (на арм. яз.).....	5
Георгий Шмавович Геодакян.....	15
Основные даты жизни и деятельности Г.Геодакяна (на арм. яз.).....	23
Основные даты жизни и деятельности Г.Геодакяна.....	25
Библиография.....	27
Составление и редактирование сборников.....	51
Редактирование.....	52
Рецензии и отклики на публикации Г.Ш.Геодакяна.....	54
Именной указатель.....	59

ԳԵՎՈՐԳ ԳՅՈՂԱԿՅԱՆԻ
ՏՊԱԳԻՐ ԱՇԽԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ՄԱՏԵՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

Հանձնված է տպագրության՝ 23.02.2004թ.:
Ծավալը՝ 4,0 մամուլ: Թուղթ՝ օֆսեթ N 1:
Հրատ. պատվեր N 141:

ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատարակչություն,
Երևան, Մարշալ Բաղրամյան պողոտա 24^ա:

[40E pp.]

ԳԱՆ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.

220089647

A π
89647